

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an 14— "
 Pe 3 luni . . . 7— "
 Pe o lună . . . 2-40 "
 Numărul popular:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an 2— "
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.

Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fileri.
 Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.

Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

Femeea română

de: Vasilie Goldiș

O, mamă, dulce mamă. Din negura vremilor trecute, ce des îmi răsare în suflet scumpul tău chip. Așa, cum erai, slabă și istovită de griji și de munca cea grea a casei sărace, dar cu atâta bogăție de iubire în ochii tăi, când ne priveai pe atâți mititei în jur de tine, o, dulce mamă.

Au trecut ani, de când cea mai scumpă bucurie a sufletului meu ai dus-o cu tine în recele mormânt, și o viață de om aproape s'a strecurat prin sâta încăpătoare a vremii, de când mă strângeai mic și năstajnic copil în brațele tale ocrotitoare, dar și acum sufletul meu e scaldat în lacul fermecat al iubirii tale de mamă și de-am crescut și azi-măine îmbătrânesc, sunt tot cel mic de-atunci, și graiul tău dulce românesc și învățăturile tale de omenie și dragul nostru tricolor, pe care îl țesai în nopțile de iarnă în toate pânzăturile din casa noastră, sunt și astăzi averea cea mai prețioasă a sufletului meu și simt, că tot ce s'a zidit în acest suflet, pe temelii așezate de tine s'au zidit, o, dulce mamă!

Luptăm din greu, căci de suntem mulți și sănătoși și cu brațele vânjoase, nu suntem mulți cuprinși de focul sacru al hotărârilor bărbătești, ci șovăim dinaintea primejdiilor, ce ni-le arată dușmanul și nu sunt puțini, cari se închină deserta-ciumilor omeniești și poștei măririlor trecă-

toare și zavistiei sufletelor otrăvite de ura între frați.

Ci dacă nădăjduim izbânda dreptății, pentru care am jurat să închinăm viața noastră toată și toate puterile sufletului nostru, nădăjduim, avându-te pe tine, femeie română, hrană nădejdiilor noastre.

Nu brațele bărbătești, nici luminile minților alese, nici cuvântările pline de înțelepciune a celor cu graiu dulce împodobiți, nici strădaniile scrierilor noastre nu vor isbuti să repună pe dușman și să ne aducă soarele dreptății pe ceriul întunecat al vieții noastre posomorite, ci tu, mamă română, vei decide lupta spre binele nostru prin nețărmita ta iubire de mamă, îngrijorată de soarta dulcilor tăi copilași.

Să știi, femeie română, că nu se pot fericii copilașii tăi în țara aceasta, câtă vreme aici domnește nedreptatea și unii au toate bunătățile îmbelșugate ale vieții de Stat și spre ajutorul lor puterea și banul și legea, iară copilașii tăi ca orfanii unei maștere fără milă, sunt siliți să muncească din greu spre odihna altora și sunt siliți să pună cuminența lor căpătâiu prostiei stăpânilor și sunt siliți să-și ducă întreaga lor viață în chin, ca alții să poată cunoaște fără trudă îmbuibarea de bunurile lumesti.

Tu, femeie română, ai sfânta chemare să ne crești luptătorii. Să vadă copilașii voștri din privirile voastre duiosase de mamă durerea de neam, să soarbă din vorbele voastre giugiulitoare dorul de luptă, să plece de pe pragul cuibului dulce al casei părintești cu hotărârea bărbătească de a învinge ori a muri.

E vremea grea a încercărilor acum. Femeie română, acum a sosit timpul să-ți arăți tu înfricoșata tărie, ce stă ascunsă în slăbiciunile tale. Spartane să fiți acum, femeii române și lacrimă scumpă să nu verse ochiul vostru, când veți întinde scutul celor mai iubiți ai voștri zicându-le: ori cu acesta, ori pe acesta!

Cântec de leagăn cântați copilașilor voștri cântarea pătimirilor noastre, în casa voastră să n'aibă intrare graiul străin, ci dulcea noastră limbă românească să o dați copilașilor voștri ca cea mai scumpă moștenire dela voi, dela mama. Imbrăcați casele voastre, de-or fi palate, de-or fi colibi, în podoaba tricolorului nostru românesc, decât care în lumea aceasta nu este, mai frumos. Și ziceți pruncilor voștri seara și dimineața și în toată vremea rugăciunea mântuirii noastre din robia neagră, în care suferim.

Fiți voi, femeii române, mai bărbați decât bărbații, căci mai multă tărie este ascunsă în inimile voastre iubitoare, decât în cele mai vânjoase brațe bărbătești și la mari primejdii sufletele voastre își află mai vărtos seninătatea cunoașterii mântuitoare. Și așa primejdie e acum, că vă chemăm pe voi, femeii române, la luptă. Dușmanii ni-au rărit rândurile. Cei, ce erau în vremurile de mai 'nainte înaintașii neamului nostru, preoții și învățătorii, sunt ferecați cu lanțuri grele, de nu mai pot mișca fără primejduirea vieții.

Ci voi, femeii române, arătați dușmanului, că este nesecată puterea de viață a acestui neam de viță aleasă în lume și așezați ființei voastre întregi podoaba româ-

Din tainele Lunei

de D. Anghel

Vezi tu, povestea Enric, pe o noapte ca asta a murit tata. Era lumină afară ca ziua, contururile se deslușiau uimitor de limpede și casa noastră albă părea ca din marmoră făcută. Nici un pic de vânt nu bătea, și toate cele aveau o încremenire stranie de decor zugrăvit, care dela o vreme te făcea să clipești din ochi fără să vrei, ca să te asiguri de realitatea lui. Un liliac mișca din când în când o umbră viorie, care apărea și dispărea pe pereții casei. Apoi o privighetoare cântă, voind anume par'că să arate cât de nețărmită era tăcerea. Din cuibul roș al bujorilor ce păreau niște potire pline de sânge, câțiva fluturi se ridicară beți de somn, ca înșelați de un zor de ziuă. Privighitoarea își fărâma trilurile, apoi și muștenia se întinse și mai nemărginită.

Lumina rece a lunei pătrundea pretutindeni, cercetătoare și curioasă, și în discul ei alb, semănarea de om ce privește totdeauna, părea că pânzeste pe cineva.

În iatacul lui, tata, ceti până în târziu și apoi își stinse lampa. Cât timp putuse să treacă din minutul acela și până am văzut umbra lui uriașă mutându-se pe zidul văruit, nu-mi pot da seamă. Să fi fost spre miezul nopții sau mai târziu, nu știu. Ceia ce-mi aduc aminte însă, e, că era de nerecunoscut. În lunga lui cămașă de țară, cu mânecile largi și invoalte, cu părul vulvol, așa îl revăd plecându-se pe fereastră.

Lumina lunei, în minutul acela, i-se așeză ca o mască de argint pe față, și el, ca atins de lumina ei înghețată, se dete un pas înapoi, înfiorat.

Și atunci, în mijlocul tăcerii acelea albe, un urlat îngrozitor uscă. Era o plângere lungă, care trezea ecourile, un glas sinistru ca un bocet, un lătrat întretăiat de suspine. Cu capul dat pe spate, cu ochii sticloși ațintiți spre lună, așezat pe picioarele de dinapoi, cu botul întins și rânjit, Tâlpuș, lătra, ca și cum ar fi văzut pe cineva ascuns, pe care ochii noștri nu-l vedeau.

Era cineva în cuprinsul acela alb, de bună seamă, o ființă fără trup, ce plutea în aer, un duh poate, ce se oprise și privea la casa noastră liniștită.

Afară era aceeași neclintire, numai se făcuse par'că și mai lumină. Roua nopții căzuse și firele de iarbă iradiu de străluciri. Bujorii singuri, atingându-și frunțile se plecau, voind par'că să-și verse sângele din potire.

Tata își ridică mâna în lumină și amenință spre căne. Glasul lui schimbat, răsună apoi strigând: Tâlpuș-Tâlpu-u-ș!!..

Cănele însă, ca și când n'ar fi auzit pe nimeni, cu ochii numai la vedenia lui, urla înainte, privind cu ochii lui sticloși văzduhul. Urla a cobe, cum n'am mai auzit de-atunci urlând nici un căne.

Și din senin, deodată, o undă de vânt trecu, mișcând ramurile și florile. Un miros puternic de verbină se trezi și-apoi suflul acela nevăzut

conteni din nou. Ar fi spus, că un duh a trecut a mișcat somnul lucrurilor și a pierit..

Deschizând mare ușa dela tindă, tata ieși în cerdac. Lumina dădu năvală în casă, aprinzând fulgere pe-o panoplie cu arme. Un ceas bătu atunci, tânguitor și el, dar câte bătu, nu știu.

Și în cerdac am văzut pe tata atunci, aruncând furios în căne, cu niște oale de flori ce stăteau îndoite pe margina scării. Cănele însă își urma lătratul.

Prelung, dureros și îngemănat par'că, urca glasul, de-ai fi spus acum, că sunt doi căni, care urlă. Erau două glasuri ce plângeau în glasul acela: ai fi spus că unul cheamă și celalalt răspunde, că sunt două voinți, care caută să se învingă. Ca două sticle erau ochii și pe pământ nu era nimeni totuși, nici în văzduh nu se vedea nimeni trecând.

Și cuprins ca de un fel de desnădejde, că numai putea să amușcească urlatul acela de cobe, ca un halucinat, cu lumina albă a lunei pe umeri, tata intră din nou, merse drept spre panoplie, luă un revolver, ieși iar în cerdac, și începu să tragă în căne. Sgomotos, bubuiturile răsunară una după alta, dar Tâlpuș, ca și când ar fi fost din umbră făcut și n'ar fi avut trup, își întoarse capul, privi lung în ochii celui ce trăgea întrânsul și urmă să urle.

Cinci descărcături răsunară, și când cuprins ca de un fel de nebunie, tata coborî scările, târând după dânsul umbra lui uriașă și trase din nou, glonțul lovind într'o piatră, s'au

nizmului celui mai înflăcărat și mai intrasigent. Făliți-vă ostentativ cu românismul vostru și faceți să s'audă în lumea întreagă de făloșia voastră națională. Mai mare putere politică este aceasta, decât o sută de conferințe naționale pe an.

Neamurile mari din lume s'au făcut mari mai ales prin virtuțile femești. Așa ne învață învățătoarea vieții, cartea celor petrecute în lume. Mama înaltă, ori ingenunchează națiunea, că sufletul fiilor îl dă mama. Aduceți-vă aminte, femei române, de adevărul acesta și pătrundeți-vă de datoria nespuse de mare, ce revine acum în aceste zile grele de partea voastră.

Cu drept cuvânt suntem mândri de viața noastră, cea care a întemeiat strălucitul și vecinicul oraș al Romei, dar mărirea Romanilor se datoră femeii romane, Veturiei și Corneliiei și celor ce și-au tăiat părul și și-au dus toate podoabele de aur și de argint în sala senatului, ca din prețul lor să zidească corăbii și să cumpere sulii și arcuri și săgeți împotriva dușmanului tare și hain.

Aduceți-vă aminte, femei române, de originea voastră!

Serbări culturale în Banat

Banatul românesc se mișcă. Pe câmpiile mănoase și prin văile adumbrite de stejari pulzează cu nouă putere viața românească. Românii bănățeni se mișcă și sufletul lor împodobit cu cele mai frumoase moșteniri dela legionarii lui Traian începe să-și scuture bogăția spre a fructifica ogorul atât de întelenit al vieții românești din țara, pe unde au călcat mai întâiu aducătorii de viață romanică spre latura stângă a mărețului Istru.

Și e atât de frumoasă și plină de înțelesuri această mișcare a fraților noștri bănățeni. Ei se adună de pretutindeni să-și închine sufletul geniului culturai românești. Vor să se întărească în accentele duioase

întors de o putere nevăzută îl lovi în tâmplă și-l întinse la pământ.

Și atunci, în lumina aceia mare, în care cănele urma să urle, cu ochii întorși spre lună, copacii și florile iarăși se plecară și același suflu se ridică, ondulă pe fața ierbei, mișcă încă odată puterile pline de sânge ale bujorilor și dispăru ca un duh...

PROVERBE

Cuvântul celor slabi nici o putere n'are.

Nu-ți bate joc de cel d'un chip cu tine, că însuși chipul tău ți-l batjocorești.

La trup frumsețe, la suflet curățenie, la inimă blândețe la minte mărime.

Mânia arată pe cel slab de suflet.

Cu cât e omul mai nărod, cu atât vrea să se arate mai isteț.

Slugei vecinului îi cade mai lesne a te defăima, decât a te lauda, căci lauda supără, iar defăimarea bucură — pe stăpănu-său.

Înțeleptul cu tăcerea biruște pe ori-ce nebun.

Când te pizmuește oare-cine e semn de vrednicia ta.

doine, vor să-și manifeste mândria românească îmbrăcând podoabele costumului nostru național și mai presus de toate întâlnindu-se cu toții, vor să se închege în cohortă frățească spre a începe viața națională românească pe câmpiile și văile Banatului, unde prin anii 60 ai veacului trecut sub conducerea familiei Mocsonyi era atât de viu și atât de intransigent spiritul românesc.

Luni seara se dă festivalul culturai românești între zidurile întănăritului oraș al Timișoarei și Români din toate părțile grăbesc să se bucure împreună de bucuria fraților bănățeni și lumea străină din Timișoara, neobicinuită cu manifestări atât de viguroase ale vieții românești, va băga de seamă, că poporul românesc nu numai prin numărul său, ci mai vârtos prin aptitudinile sale culturale, prin atributele sale de popor cu firească înclinare spre culmile civilizațiunei omenești și-a eluptat dreptul și este energic hotărât a-și pretinde locul său cuvenit în viața publică a acestui Stat.

Adânc mișcați de bucuria, ce ne cuprinde în fața acestor semne înviorătoare de nou avânt românesc, salutăm festivalul cultural din Timișoara și dorim cel mai strălucit succes fraților bănățeni, cari întotdeauna au fost partea cea mai dragă-laşă din trupul nostru național. Trăsăturile romane din fețele lor, cultul lor neîntrecut pentru cântarea românească, genialitatea lor artistică, portul lor atât de gingaș și caracteristic, dialectul moale și dulce al graiului lor, sunt tot atâtea comori nestimate ale neamului nostru întreg. Banatul este rezervoriul vieții noastre artistice și se cuvenia dar, ca intrarea lor reînviată pe terenele luptei naționale să o facă prin mijlocirea artei.

Din depărtare, frați bănățeni, vă trimitem toate florile iubirei noastre frățești, ca să împodobească întâlnirea voastră în numele artei românești.

* *

În cerc modest, fără mult alaiu și zgomot se desfășură azi Duminecă tot pe pământul bănățanesc și o altă sărbătoare culturală, vrednică de luarea aminte a tuturor, căci ea ne vestește încolțirea în sufletele românești a celei mai nobile flori: a grațitudinei obștești.

La B. Comloș se desvălește azi portretul poetului român *Iulian Grozescu* și frații noștri deacolo cu prilejul acesta vor aduce prinosul lor de recunoștință bărbatului, care prin anii 60 ai veacului trecut, anii redeșteptării noastre naționale și culturale, a fost poetul cel mai iubit în părțile banatice și cele ungurene.

Născut în anul 1836 ori 37 din familie preotească (tatăl său a fost preotul Ionică Grozescu din B. Comloș) Iulian Grozescu a urmat studiile gimnaziale la Sarvaș și apoi la Arad, a terminat facultatea de drept în Budapesta, și a ocupat funcțiuni publice la noi în țară, mai apoi a trecut în România, unde i s'a sfârșit viața. Datele despre viața lui acum se culeg și nădăjduim să-i putem da biografia cât mai curând.

Prin anii 1860 și-a ajuns culmea activității sale literare. Partea mai mare a poeziilor lui le-a tipărit în anul 1869 în

Arad (în tipografia lui Ștefan Gyulay marele naționalist *Emeric B. Stănescu* pe cheltuiala proprie.

În „prevorbirea” scrisă de acest înflăcărat Român ca introducere la poeziile edate cetim între altele.

„Și când în starea aceasta abnormală totuși auzim un bard național cântând, în ton plăcut și dulce, despre învingeri și gloria în lupte desperate și amare, despre credință și speranță, ce rechiamă un viitor splendid și despre onoarea națiunei ce are să însufle putere și tărie, sper, o tot natul cu suflet curat național în numele literaturii noastre celei tinere, va striga cu mine de trei ori: „Osana celor ce vine să cânte, să ne încânte”.

Criticianii de astăzi vor găsi prea slăbi pozițiile lui Iulian Grozescu și-i vor arăta mulțimea de scăderi și greșeli, dar ne vedem întrânsul pe propăvăduitorul și redeșteptătorul sentimentului național, pe apostolul redeșteptării noastre, care le-a cântat părinților noștri „dorul de libertate”:

Mult dorită primăvară
Cu ce bine ne-ai venit?
Înceta-va viața amară
S'avem traiu mai fericit?

Traiu ferice, viață dulce,
Ce-s acelea, noi nu știm,
Căci de ani mai multe sute
În năcazuri tot trăim.

Decât viață dureroasă,
Fiind sclavi neconțenit,
Voim moarte glorioasă,
Căci destul am suferit!

Și bunicele noastre cântau cu atâtea jale versurile poetului bănățean:

Păsărele tinerele,
Cântă, saltă, ciripesc;
Eu de jale și durere
Plâng. oftez, mă tânguiesc,

Păsărică tinerică
Și tu dragă ai ofta.
De-ai fi tristă, părăsită,
Cum e-acum inima mea.

Atât de mult au străbătut poeziile lui Iulian Grozescu chiar în pătura țărânim noastre, încât și astăzi în programele producțiunilor de pe la sate, poți afla câte poezie de dânsul. Cea mai iubită din toate era „Moș Martin”, care sbiciuie: slăbiciunile sociale și începe cu strofa:

Unde, unde, moș Mărtine?
— La biserică vecine,
Să mă rog mai câte'odată,
Pentru lumea cea stricată!

Sărbătoarea dela B. Comloș e una dintre cele mai dragălaşe manifestații ale vieții noastre culturale. E semnul, începem să cinstim pe aceia, cari și-au dat sufletul pentru noi, iară un popor, ce cultivă în inima sa floarea frumoasă a grațitudinei — are viitor.

Ne alăturăm cu tot sufletul celor ce B. Comloș serbează amintirea poetului Iulian Grozescu.

Politica în Ungaria

Chestia băncii austro-ungare.

Desbaterea generală în chestia băncii va mai dura, probabil, până la sfârșitul săptămânii viitoare. La desbaterea generală vor mai lua parte încă vre-o 10—15 justhiști și 7—8 kossuthiști. Apoi urmează discursul de încheiere, care va ține vre-o câteva zile. Și, dacă nu va interveni vre-un incident care să împiedece mersul desbaterilor, atunci în a doua săptămână a lui Februarie, probabil, se vor începe desbaterea pe paragrafi.

Ministrul-președinte despre ședințele delegațiunii.

Correspondentul ziarului parizian „Figaro” a interviewat pe ministrul-președinte contele Khuen Héderváry despre ședințele delegațiunii. Cu acest prilej ministrul-președinte a făcut între altele următoarea declarație:

— „Negreșit marina trebuie întărită. Nu avem intenția să începem războiul contra cuiva. De altfel cu patru vase Dreadnought nici nu s'ar putea face un asemenea plan. Se vorbește, că noi construim vasele acestea numai pentru sprijinirea Germaniei. Doar nu vom lipsi țărării noastre de acele vase, pe care prin jertfe mari le-am construit tocmai pentru apărarea acestor țărării? Dacă am avea opt vase de acestea, patru le-am împrumutat cuiva, iar celelalte patru, pentru că numai patru avem, le-am întrebuițit pentru apărarea țărării noastre. Nefiind marinar nu pot să știu dacă într'adevăr Dreadnought-urile sunt instrumentele cele mai potrivite pentru apărarea țărării austro-ungare, dar m'am asigurat despre adevărul acesta și eu am toată încrederea în judecata bărbatilor specialiști. Ședințele delegațiunii vor ține cel mult patru săptămâni. Nu cred să se facă obstrucție. Poziția guvernului nici când nu a fost atât de bine întărită, ca acum”.

Descompunerea partidului kossuthist?

În cercurile politice ungurești se vorbește cu siguranță despre o iminentă descompunere a partidului kossuthist. Cel mai bun prilej pentru aceasta va fi, de sigur, plecarea contelui Apponyi în America și boala lui Kossuth Ferencz. Membrii radicali ai partidului kossuthist, vre-o 35—40 de inși, au primit reforma electorală a lui Justh, deci, aceștia vor intra în partidul justhist, iar o altă parte va trece în partidul muncii (guvernamental).

Budgetul.

Spesele Statului ungar, conform budgetului pe anul 1911, fac 1572 milioane coroane. Spesele acestea față de anul 1909 s'au urcat cu 116 milioane cor. Spesele Statului în timp de patru ani s'au urcat cu 33%, ceea ce înseamnă că cu atâta s'au urcat dările.

Deoarece darea de pământ rămâne neschimbată, această nouă dare se va împărți la industrie și comerț, dar mai cu seamă pe masa de consumatori. Și ca țoana să fie mai clară amintim, că între anii 1899—1905 speșele budgetului Statului s'au urcat cu 239 milioane, iar dela 1905—1911 cu 621 milioane cor.

Sumele acestea colosale, credem, că vorbesc foarte elocvent încât ori ce comentariu e de prisos.

Situația croată.

Eri deputații croați din Camera ungară au ținut o conferință (în Zagreb) în care s'a desbătut raportul dintre Sabor și Camera ungară și situația politică.

Conferința a dat următorul comunicat:

Deputații croații aleși pentru Camera ungară pretind respectarea legii fundamentale cuprinsă în legea I. din 1868, iar în chestia pragmaticeii căilor ferate pretind ca legea existentă să fie înlocuită cu alta mai bună. În comisia de 15 a provocat o discuție aprinsă propunerea deputatului Lorcovici, care a cerut rechemarea deputaților croați din Camera ungară. Majoritatea n'a primit propunerea lui Lorcovici pe motiv, că aceasta ar însemna desfacerea de Ungaria. Banul Tomasich, care a luat și el parte la această conferință, a fost în contra desfacerei politice cu Ungaria și a promis asanarea doleanțelor amintite de deputatul Lorcovici.

Conferința lui Jászi Oszkár ținută azi la orele 5 d. a.

— Prin telefon —

Cunoscutul sociolog Jászi Oszkár a ținut azi Sâmbătă după amiază la orele 5 în „Galilei Kör” din Budapesta o conferință despre chestia naționalităților din Ungaria. D. Jászi a susținut teza, că rezolvirea chestiei naționalităților din Ungaria nu se poate face, decât dând naționalităților nemaghiare din patrie o școală bună, administrație corectă și o justiție modernă. Școală bună, administrație corectă și justiție modernă nu se poate face, decât numai în limba proprie a fiecărui popor. Dacă un Ungur, care a învățat perfect limba franceză spre pildă, ar fi necesitat a se apăra într-o cauză criminală înaintea unei judecătoreii franceze, dânsul nu ar fi în stare a-și face apărarea cu succes în aceia limbă. Este un drept firesc al naționalităților nemaghiare din Ungaria, ca acele naționalități să fie instruite, administrate și judecate exclusiv în limba lor proprie. Aceasta o pretinde nu numai dreptatea, ci chiar și umanitatea. Dacă d. conte Tisza István s'a putut alia cu Vasile Mangra, fără a fi acuzat de trădare de patrie, tot astfel și întreg poporul maghiar se poate alia cu poporul românesc fără a săvârși prin aceasta vre-o trădare a patriei ungare.

Discursul d-lui Jászi a fost ascultat cu multă plăcere de către membri societății Galilei. Discursul a fost supus aprecierii publicului, din mijlocul căruia s'a ridicat profesorul universitar Ferenczy Zoltán, care s'a încercat a combate vederile d. Jászi Oszkár. Publicul ascultător a primit însă cu răceală, ba chiar cu vădit desgust expectorările șoviniste ale profesorului universitar. Se prevede, că vorbitorii următori vor ajunge la rezultatul fixat prin conferința lui Jászi.

Parlamentul ungar.

Ședința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 27 Ianuarie.

Președinte: Návay.

După parentarea deputatului sas Emil Trauchenfels, li-se acoardă conților Albert Apponyi (care pleacă la America) și Edward Pallavicini concediu de șase săptămâni.

Interpelațiune nouă a anunțat deputatul Elemér Simon: asupra planului unui consorțiu austriac de-a schimba albia râului Laitha.

Se trece la ordinea de zi: Discuție asupra proiectului de lege despre prelungirea privilegiului băncii austro-ungare.

Deputatul I. Bakó: Ce să fabricheze Neamțul bancnotele, când și Maghiarul le știe să le facă? Ce să câștige atâta Nemți pâine în fabrica de bancnote, când atâți lucrători maghiari n'au lucru? (Râsete).

Deputatul Baross János, cunoscutul agrarian începe o prelegere formală din materialul de argumente ale agrarilor maghiari. Unilateral, ba chiar firetic în expunerile sale, îmblățește la verzi-uscate de o naivitate nostimă. După părerea D-sale banca austro-ungară ar avea datorința să satisfacă cerințelor de credit ale gentrimii și să pună stavilă politicii financiare și institutelor de bani naționaliste (!).

Laudă Guvernul actual, care contemplează înființarea unei bănci de parcelare și colonizare (firește cu Unguri), crede însă că totuș nu se face totul pentru elementul maghiar. Arată, că creditul din Ungaria stă pe baze foarte subrede, ce nimic nu dovedește mai eclatant, decât că din împrumuturile hipotecare, cari apasă proprietățile extravilane din Ungaria, 3 și jumătate milioane coroane nu sunt încă convertate în împrumuturi pe amortizație.

Trece apoi la asocieri. Aici iar se agață de institutelor de bani naționaliste și în deosebi se năpustește asupra băncilor și asocierilor românești, a căror dezvoltare din deceniul din urmă o află de înspăimântătoare. (Ne bucurăm.)

Are tupeul d'a cvalifica de „nepatriotică” acea ținută a băncilor românești, că apăra pe Români de desmoștenire, ba unde se poate îi mai ajută la pământ.

Mai îmblățește la insanități și firește e viu aplaudat de nulitățile numeroase din parlamentul ungar.

Se dă pauză de 10 minute.

Gronica feminină.

Despre frumusețea femeii celei bune

de Carmen Sylva

Cuvintele pentru rugăciunea noastră de astăzi le-am scos din cartea lui Sirach, cap. 26, vers 18:

„Soarele când răsare întru cele înalte ale Domnului, și frumuseța muierei bună podoabă este casei sale”.

Atâta putere, atâta lumină, atâta tărie cere marele propovăduitor dela femei, cât cere dela soare, — nu mai puțin. Și are dreptate. Deci puterea femeii se simte în toată casa. Puterea ei o simțim îndată ce am intrat în casă, încă înainte de a fi întâlnit pe stăpâna ei. Încă de pe pragul ușei o putem cunoaște, și de acolo începem a fi sub farmecul ființei și a lucrării ei. În palate ca și în colibe, ori de călcăm pe co-

să porți ghete elegante și tari? —

Atunci adresează-te cu toată încrederea către

ZIMMERMANN JÁNOS

călțunar de model și ortopedie

ARAD, str. Deák-Ferenc nr. 10.

unde se pregătesc ghete pentru bărbați, femei și copii, cu prețurile cele mai moderate, chiar și pe picioare cu defect. — Deposit mare de cele mai bune creme și călcăle de gumă.

Vrei domniata

voare, ori pe un așternut de lut, ori de ne întâmpină o slugă îmbrăcată în haine cu fire de aur, ori un copil desculț; de intrăm și într-o cameră bogat împodobită, ori într-o cămăruță mică și strîmtă; — pretutindeni ne găsește respicat stăpâna casei, o cunoaștem fără a o fi văzut. Iar când dânsa e ca soarele, atunci casa ei e asemenea cerului luminos, senină și înveselitoare. Când femeia, stăpâna casei, poartă pe fruntea ei curățenia, în mâni lucrul și în inimă iubirea, atunci în jurul ei ea răspândește mireasmă și strălucire; atunci copiii și florile ei înfloresc; atunci bărbatul ei zâmbește când intră acasă obosit de munca zilei; atunci oaspele, căruia ea îi iesă în cale, se înveselește; atunci bolnavul, la auzul glasului ei, se simte mai bine; atunci cel lipsit se simte ajutat mai mult de sfaturile ei înțelepte, decât de darurile ei cele mari. Nu e greu ca femeia să fie ca soarele. Un singur dar se cere: iubirea! O femeie cuprinsă și însetată de iubire nu se uită la nici o greutate, la nici o jertfă, la nici o osteneală, la nici o frică; căci ea nu trăiește nici un minut pentru sine, ci numai pentru alții. Ea nu întreabă: „Fi-voiu eu fericită?” ci ea își zice: „Ferici-voiu eu pe cei pe cari mi i-a dat Dumnezeu?” Femeia, care în toată vremea și în tot ceasul își pune această întrebare, curînd va simți puterea ei, căci ea mărește înțelegerea și deschide ochii.

O femeie nici odată n'ar trebui să meargă la culcare înainte de a se fi întrebat: „Pe cine am făcut eu astăzi fericit?” Iar ziua, în care ea n'a înveselit și n'a încălzit inima unui om, să i-se pară o zi pierdută.

Da! Veselie să răspândească în jurul ei, fecioara, prin ajutorința ei voioasă la toate, prin sprijinul dat celor mai slabi, prin lucrarea ușoară și veselă a brațelor ei sprintene, prin cugetarea limpede a inimii ei cele tinere și gingașe. Veselie să răspândească femeia puternică, purtând cu zâmbetul pe buze grijile zilnice, împărțind cu credință ostenețele, având o nesecată răbdare, și iertând tuturor greșelile și slăbiciunile lor. Veselie să răspândească în casă mama, îngrijind în liniște de ceata cea mică a copiilor, depărtând primejdia și împărțind comorile nesecate ale iubirei, cu care întâmpină pe fiecare copil nou născut, întocmai ca izvorul de lapte din pieptul ei. Veselie să împartă și bătrâna cu zâmbetul ei, cu toate că tâmpile îi sunt obosite și părul i-a înălbit. Desfătează-te și tu, bătrâno, de pacea dobândită în urma atâtor vijelii. Desfătează-te și tu în tineretul cel vesel, care înfloresc în urma ta. Bucură-te și tu de lumina, pe care de pe acum o zărești lucrînd prin porțile cerești.

Dela răsăritul plin de foc, până la miezul zilei călduros și roditor și până la roșeața apusului, ce răspândește umbre blânde, tu, femeie, poți fi un soare, și fericite de tine când ești ca un soare.

Iar voi bărbaților, priviți în femeile voastre lumina soarelui vostru. Și pentru aceasta iarăși numai un lucru se cere: iubirea! O femeie neiu-bită e ca o floare pusă în fața vântului de miazănoapte. Ea ar înflori, dar nu poate să dea de cât frunze galbene, și când ar trebui să apară în toată podoaba ei, atunci se vestejește. O femeie neiu-bită e frântă în puterea ei, precum un râu prin o iezătură. Apa, ce voia să curgă în largul ei și în plinul undelor ei, se oprește în cale și nu știe încotro să apuce. O femeie neiu-bită e ca soarele de iarnă, acoperit de norii grei de zăpadă, zădărnici de suflarea crivățului, care împedecă căldura lui să încălzească pământul. Un bărbat, care-și iubește femeia, va descoperi într'însa în fiecare zi comori nouă. El o va prețui mai mult decât pietrele cele mai scumpe, căci pentru dânsul ea trebuie să sufere dureri și primejdii de moarte, griji și întristări. El îi va mulțami în fiecare zi, căci dânsa a făcut din casa lui un loc caș al păcii și din copiii lui oameni de vrednicie.

Da! Femeia e înzestrată cu o putere mai presus de toate puterile, cu o vrednicie mai înaltă decât toate vredniciile, cu o frumusețe mai mare decât toate podoabele pământului: Ea e mamă; A fi „mamă” e începutul și sfârșitul chemării și a ființei ei. „Mamă” e numele cel mai înalt ce i se poate da. A fi „mamă” e vitejia ei, e mărturia vieții ei, e cununa ei de biruință, e lupta și mărirea ei, e viața și moartea ei.

Această simțire e atât de puternică în pieptul fiecărei femei, încât femeia în vârsta cea mai fragedă ocrotește pe cei mai fragezi, iar mai târziu ea e mama părinților ei, cari au îmbătrânit, ea e mama soțului ei, de care îngrijește cu iubire. Iar

când femeia e lipsită de acest dar ceresc, ea dăruiește iubirea ei de mamă străinilor, căci izvorul de iubire trebuie să izbucnească din ea în toată deplinătatea puterii „lui”. Prin ajutorul acestui dar chiar femeia păcătoasă poate să-și spele vinovăția în fața ei și în societatea omenească.

Din potrivă, o mamă rea e o privire nenorocită. Bărbatul, pedepsit cu o soție rea, perde orice nădejde, căci o mamă rea e mai pre jos de cât animalele, cari și ele își dau viața pentru puii ei.

Dacă vei vedea un viteaz pe câmpul de luptă sau în împărăția spiritului, ori de vei întâlni vre-un stăpânitor în gânduri și în descoperiri: să știi că el a avut o mamă aleasă.

Voi, mamelor, aduceți-vă aminte că micile ființe ce vi le-a dăruit Dumnezeu, la sânul vostru și în brațele voastre, invață dela voi binele și răul, poftele și dorințele, curățenia sufletească și bunătatea. Aduceți-vă aminte, că dela voi ele primesc toate, chiar toate; și încă în puterea voastră stă de a face pe copiii voștri fericiți sau nenorociți, după pornirea sufletească a fiecăruia, căci această pornire ne croiește soarta vieții noastre. Răbdarea mamei în nenorociri, mulțămia ce mama dă pentru fiecare rază de căldură și pentru fiecare ceas bun, au înfrăurire asupra copilului, întocmai precum nemulțumirea mamei amărește și înstrăinează sufletul copiilor de tot ce le-ar putea pricinui bucurie și veselie.

Infrăurirea tainică a mamei e nemăsurat de adâncă. Nici ea însăși nu cunoaște puterea ei și se miră văzând, că a răsărit ceeace dânsa a semănat; și iarăși se miră văzând, că pierde ceeace dânsa a îngrijit. Dar ori cât de aproape e chemarea femeii de Dumnezeu și oricât de asemănată soarelui e iubirea ei, ea trebuie să rătăcească și să greșască. Impotriva acestora, bărbatul să-i stea întru ajutor și să-i ușureze sarcina, pentru că cinstindu-se unul pe altul să înflorească un neam sănătos de fii ai lui Dumnezeu! Amin!

Coafura ocazională

Moda, cea atât de capricios schimbăcioasă, aduce încontinuu noutăți iubitoarelor de modă. Nu înțelegem însă șablonul, căci prin șablon se ciunțește frumosul. O coafură modernă are un rol însemnat la înfățișarea unei doamne agreabile, ori a unei domnișoare mlădii. Coafura dă tonul corpului și îi piermte mișcări mai vii și chiar sburdălnicii. Nu displace apoi să vezi la o damă de societate mâini și unghii neingrijite? Să-ți ascunzi unghiile dinaintea privitorilor e ușor, dar mult mai bine e în cazul acesta să le tai regulat. Ce poate fi vinovată o damă totuși dacă trebuie să urmeze modei, când după ce o piaptână coafeuza, își pune o pălărie-aeroplan pe cap, ștergând toată dibăcia coafezei? Ce chin e atunci când știi că nu ai ceva care să fie în ordine. Cât este necesară curățenia pentru corp, tot așa este distracția pentru suflet. E mai preferabil mai puțină distracție dar să fie bună, instructivă. Moda trebuie să fie astfel alcătuită ca dama aruncând ultima privire în oglindă să poată zice: sunt frumoasă. Sexul frumos își cauzează multă grijă și numai după mult spirit de observație și rafinare, ajunge să aibă satisfacția ce o dorește.

Moda anului 1911 oferă multă variație în coafure. Poți alege după plac, greacă modernizată, empir modernizată etc., lucrul principal este să te prindă bine la față. Lipsa părului natural e piedecă ușoară; vre-o câteva bucle sau plete false și acoperi admirabil lipsa. Decorarea părului e multiformă. Panglici, flori se întrebunțează mult.

E un lucru cert, cu nu este bine să îți ani de-arândul, capricios, tot la o coafură. Toate se schimbă, vremea nu trece fără să nu lase urme. O coafură care ai avut-o cinci ani și de care aveai convingerea că te prindea bine, întâlnindu-te cu cineva, care nu te-a văzut vreme îndelungată, găsești o schimbare enormă, dar chiar mâne observă cei din apropiere, poimâne găsești însuși o schimbare oarecare, de care nu poți să-ți dai seama. Motivul nu este dar decât schimbarea pieptănăturii.

Nu este destul să fie numai toaleta neexcepționabilă, se pretinde aceeași grijă și la coafură. Prin îngrijirea ei câștigi o înfățișare plăcută, ce totdeauna se vede bucuros în societate.

H. B.

Rețete culinare

„Plăcintă cu carne”.

Facem un aluat bine până să deslipește după mână. După ce aluatul a stat $\frac{1}{2}$ oră îl întindem și stropim cu unsoare caldută. Umplutura e: $\frac{1}{2}$ Klgr. carne de vițel, $\frac{1}{2}$ Klgr. de porc, o măcinăm, ori mărunțim cu cuțitul, o prăjim în unsoare cu apă, ori supă și sare până când e moale și scade supa după carne.

Când e carnea moale și rece adaugăm $\frac{1}{4}$ litru smântână, 4 gălbănușe de ouă, piper (și măiorană) și spuma bine bătută dela 4 gălbănușe. Din aluat punem 2 pături în tipsie, umplem cu compoziție, iar restul aluatului îl așezăm peste carne — ungem plăcinta, o coacem rumen și caldă o servim.

„Rudele sărate”.

Drojii de 4 fil. cu puțin lapte cald și făină moiăm. Luăm 20 deca unt, ori unsoare, — 80 deca făină adăugând și drojdiile dospite, 2 ouă întregi și un gălbănuș, sare, o lingură rum și atâta lapte cât cuprinde aceste înșirate. Facem aluatul, îl întindem gros de $\frac{1}{2}$ cm. și îl tăiam în bucăți lungi de un deget, ori în altă formă după gust. Aluatul format stă în loc cald $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ oră, ungem cu ou și-l presărăm bine cu sare. După ce e copt servim la rachiu, ori bere. (E foarte bun.)

CRONICA EXTERNĂ

Alegerea d-lui Branly

— Membru al acad. de științe din Paris —

În ziua de 10/23 Ianuarie s'a dat un asalt asupra Academiei franceze, de elementele subversive, cari voiau să discrediteze și institutul Franței, începând cu secția ei științifică.

Era chestiunea de a introduce în cetatea Academiei franceze pe doamna Curie, fosta studentă Kladowska, a facultății de științe și elevă a lui Curie.

Prin sârguința ei, prin docilitatea ei doamna Curie deveni o asiduă elevă a dinstinsului fizician. După obținerea diplomei de licență, care la Paris se acordă cu oarecare indulgență elevelor, licențiată Kladowska a continuat să lucreze sub călăuzirea maestrului său.

Întâmplându-se ca regretatul Curie să se căsătorească cu ea, d-na Curie l-a asistat în lucrările chimice de extracțiune a radium-ului din blech-bendul de Bohemia.

E caracteristic, că însuși Curie, într'un articol publicat în „La Revue Rose” din 1905 recunoaște că d. Beguerel, profundul cunoscător al metalelor radicante, l-a asigurat, pe baza analizei spectrale, că în blech-bend e un element nou, un nou corp chimic.

Numai pe baza acestei asigurări s'a apucat Curie să izoleze presupusul corp. În lucrările acestea el a fost asistat bine înțeles de colaboratoarea sa, doamna Curie. Radiumul izolat odată, lucrările s'au oprit. În urmă Curie încetând din viață, doamna Curie a obținut catedra bărbatului ei, dar de atunci încoace ea n'a mai făcut nici o descoperire, precum nu făcuse nici mai înainte, și dacă ne vom lua după unii, nici nu va face, căci azi nu mai există nici inițiatorul lui Curie, regretatul Bequerel și nici eminentul fizician Curie. Cu toate acestea o grupare dela Sorbona, căreia aparține doamna Curie ca profesoară de fizică, a pus totul în mișcare, ca să introducă în Academie pe „cea mai mare fiziciană modernă”.

Ori cum ar sta lucrurile, doamna Curie a fost copleșită de onoruri. A obținut numeroase premii de ale Academiei, a obținut premiul Nobel premiul Osiris.

I s'a dat o catedră la Sorbona. Doi doctori „en sciences” o asistă în lucrările ei de laboratoriu. Și acum, când abia are 43 de ani, a căutat să răsbească în Academia franceză, înaintea marelui savant Branly, pe care Marconi, îi recunoaște de „Părinte al telegrafiei fără fir”.

Cu toate acestea doamna Curie a obținut 28 de voturi, iar eminentul și încărunțitul h studii. E Branly, abia 23.

Litere. — Arte — Petreceri

DAȚI-MI VRAJA...

Urcă luna sus, mai sus
Codrilor de strajă;
Clipe sfinte da-ți-mi iar
Scumpa voastră vrajă!

Da-ți-mi vraja, căci vedeți
Toate-s în tăcere,
Numai sufletul meu trist
N'are mângâdere.

Da-ți-mi vraja să mă duc
Peste munți și vale —
Vre-un cioban de-oi întâlni
Să-l opresc în cale!

Și să-i spun cu glas duos
Colo-n zări afunde,
Câtă jale a cuprins
Streșinile scunde!

Legănați de un-vis frumos
Dorul să ni-l frângem,
Blând genunchii să-i plecăm
Ș'amândoi să plângem!

El din fluer, eu din glas,
Crinli din petale,
Iar din lacrimi să 'mpletim
Cântece de jale.

Zării-apoi să le 'mpărțim
Scrise-'n slovă rară,
Toți să plângă câți vor ști
Soarta noastră-amară!

P. Pădure.

CÂNTEC.

Dedeparte, dedeparte
Draga mea ce să-ți trimet?
Dedeparte merg încet
Toate câte fi-ași trimete,
Nu merg iute.

Dorul, de atât am parte
Să-ți trimit, numai de-atât;
Dorul numai, ori și cât
Dedeparte, dedeparte
Merg iute...

Alex. St. Vernescu.

Masculinizarea femeii.

Gimnastica este de sigur un sport foarte interesant, care ajută mult la dezvoltarea organismului omenesc și la întărirea lui. Cu toate acestea să lăsăm gimnastica mai mult pe seama bărbaților. Ei, ce vreți? Sunt privilegiile pe cari natura le-a creat numai pentru bărbați. Și dintre aceste privilegiile bărbătești face parte și gimnastica.

Dovadă: interesantul raport apărut zilele acestea și redactat de doctorul Sargent, directorul exercițiilor gimnastice dela universitatea din Harvard.

În acest raport se arată, în mod amănunțit rezultatele nenorocite pe cari le-a dat până acum

practica exagerată a gimnastice și mai ales a exercițiilor violente în aer liber de către femei.

Prin aceste exerciții, tinerile americane sunt amenințate să-și piardă orice grație și farmec femeiesc și să contracteze unele caracteristice masculine nu tocmai vrednice de invidiat.

Astfel, picioarele și mâinile acestor tinere femei se îngroașe, umerii li-se lărgesc, șoldurile li-se micșorează, gâtul li-se subțiază.

Din 10.000 cazuri cercetate de doctorul Sargent dela 1890 până azi, s'a constatat că în majoritatea cazurilor, femeia, prin gimnastică, se schimbă într'un tip băiețesc, care formează un fel de „al treilea sex“, care a fost semnalat și în Anglia.

Medicul american își încheie considerațiile sale atât de interesante cu această reflexie:

„Dacă femeia americană va urma această cale de dezvoltare atunci nu vâd de ce n'ar adopta și costumul masculin“.

Desigur însă că aceste metamorfoze ale femeii americane nu pot să îngrijoreze pe femeile noastre cari nu fac zilnic nici măcar mișcarea necesară pentru asigurarea normalei funcționări a organismului.

Revista revistelor.

Arta dentară în vechime este titlul unei foarte interesante lucrări apărute acum de curând la Paris și datorită d-lui André-Bonnet.

În această lucrare se arată că durerea de dinți și măsele nu este o boală modernă. Nu; chiar și omul preistoric a suferit de măsele. Pe vremea aceea, se presupune, că durerile de măsele se lecuiau cu rădăcini sau coji de arbori.

Terapeutică dentară a fost mult practică în vechime la Egipteni, Greci, Romani și Chinezi. De regele Epirului, cu patru sute de ani înainte de nașterea Mântuitorului, se știe pozitiv, că se bucura de reputația, că tămăduiește durerile de măsele numai atingând locul bolnav cu unul din degetele picioarelor sale.

Trebue să recunoaștem că azi asemenea dentiști n'ar avea multă căutare.

Pliniu, celebrul scriitor roman, prescria contra durerilor de măsele pietre de Memfis topite în oțet, sau fricțiuni făcute cu cenușe de corn de bou, cu cenușe de cap de lup sau măruntaie de iepure. Tot el spunea, că dinții cari se clatină nu pot fi întăriți decât cu lapte de măgăriță sau cu cenușa dinților de măgăriță.

Serată etnografică, a tinereții române din Timișoara, care se aranjează pentru Luni 17/30 Ianuarie, promite a fi un mare festival cultural prin dispozițiile luate de aranjatorii serbării cu concursul binevoitor al doamnei Lucia C. Cosma. Serata se va da în sala hotelului „Principele de Coroană“ și venitul ei este destinat pentru fondul despărțământului Timișoara al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“. Amintim, că toate dăruirile se vor trimite domnului Liviu Magdu funcționar la banca „Timișana“, unde se dau toate informațiile. (Telefon 1028) Doamnele și d-șoarele sunt rugate a veni în costum național — aceasta însă nu este de rigoare. — Prețul de intrare pentru o familie 8 cor., pentru o persoană 3 cor., loja 10 cor. Comitetul aranjator este format din domnii: dr. Au-

rel Anuica, dr. Coriolan Balta, dr. Ioan Blidariu, Nicolae Birescu, Ilie Bugariu, Coriolan și Sever Bugarin, dr. Nicolae Butean, Dănilă Cereguțiu jun., Mihail Coliban, dr. Cornel Crăciunescu, dr. Ioan Damian, Emilian David, dr. Gheorghe David, dr. Ioan Doboșan, Valeriu Florea, Dumitru Gal, Traian Gașpar, Trifu Ghilezan, Mihai Giulvezan, Pavel Gonța, dr. Ioan Gligu, Alexandru Hodăgiu, dr. Aurel Iancu, Avram Indreica, Iuliu Ionescu, Eutimiu Iovanel, dr. Ioan Iancu, Ovidius Ivașcu, Nicolae Loichița, dr. Iuliu Luchici, Romulus Luchici, Iuliu Luczay, dr. Brutus Macaveiu, dr. Silviu Maior, dr. Victor Mercea, dr. Ioan Mezin, Sever Miclea, Ioan Tripa, Giuri Miculescu, Stefan Moldovan, Ioan Morariu, Bojidar Moșorca, Nicolae Nedelcu, dr. Gheorghe Negoescu, Valer Nicoară, Ilie Olariu, dr. Ioan Pascu, Cornel Petrovițiu, Sabin Piso, Ioan Popa, Ioan Popoviciu, Valer Popoviciu, Petru Preda, Traian Raichici, Ioan Russu, Nicolae Sângeorgean, Ioan Sălăgian.

Desvelirea portretului iubitului nostru consătean-poet *Iulian Grozescu*, se va ține astăzi Duminecă, la 16/29 Ianuarie a. c. 2 ore p. m. în localul casei, „Agent. Astra“ din Comloșul-bănățean, cu un deosebit festival. Iată programul: 1) Cuvânt de deschidere, de Teodor Bucureșcu. 2) Conferință despre Iulian Grozescu, de S. Cioroian. 3) Desvelirea portretului desemnat, de Teodor Bucureșcu. 4) „Pe al nostru steag“, cântat de corul gr. or. român din loc. 5) Poezia „Moș-Martin“, de Iulian Grozescu, decl. de Fleșer. 6) Poezia „Dor de primăvară“ de I. Grozescu, decl. de Groșorean. 7) „Arcașul“, cântat de cor. 8) Poezia „Omul frumos“ de I. Grozescu, decl. de Laica. 9) Poezia „Fata morboasă“ de I. Grozescu, decl. de Despi. 10) „Pui de lei“, cântat de cor.

RECURSURI

Sesostris, regele Egiptului, era înalt de 4 cubi, 3 palme și 2 degete, adică 2 metri și 262 milimetri.

Împăratul Maximilian, era înalt de 8 picioare și patru degete romane, adică 2 metri și 454, și dupăcum spune istoria, bea pe zi aproape 26 kgr. de vin, mănca de 30—40 de ori câte 329 grame de carne, ceea ce face 10—14 kgr. de carne pe zi. Un general din armata lui Xerxes, era înalt de 4 cubi și 24 degete, adică de 2 metri și 55. Gigantul Gabara trimis din Arabia împăratului Claudiu, era înalt de 9 picioare și 9 degete romane, adică de 2 metri și 80. Gigantul Goliat, era înalt de 6 cubi și o palmă, adică de 2 metri și 925. El purta o cuirasă grea de 36 kgr. și o lance de aproape 13 kgr.

În timpul lui August Cesar, fură văzuți la Roma, un gigant și gigantă, cunoscuți sub numele de Pussio și Secundilla, care erau înalți de 10 picioare și 3 degete romane, adică de 3 metri și 0.18. Gigantul Eleazar, trimis împăratului Tiberiu de Artaban, regele Parților, era înalt de 3 metri și 0.91.

Asortiment de corsete de specialitate

(calitatea cea mai bună)

executate după măsură, bandaje și aparate de răzimat (dreptăitoare).

Se primesc reparații și curățiri.

□ □ Cei din provincie să ceară înviațiuni referitor la măsură. □ □

PILCZ IRMA

atelier de corsete

ARAD, Str. Deák-Ferencz 2.

Fapte și lucruri din România

Incidentul dela Teatrul Național din Iași

Iarăși voie în lumea Israelului din Iași!... Impotriva prezenței unei artiste evreice în trupa Teatrului Național din acest oraș, un anumit public protestează — și într'una din serile săptămânei trecute, se face cu neputință debutul acestei domnișoare.

Cu toată alarma publicului evreu, — fără îndoială bine reprezentat cu acest prilej — și a unui anumit public românesc, poliția nu putea să intervievie chiar în sala teatrului — și... cortina se lasă.

Fiindcă, aici, e vorba de cultura românească, de problema acestei culturi, ale cărei svârcoliri spre o viață proprie le vedem stânjinite dacă nu înăbușite în fiecare zi în Ungaria ferice, se cuvine și cu acest prilej să afirmăm *punctul de vedere al culturii românești*.

Două soluții se pun, dela sine, pentru această problemă, îndeosebi într' un câmp privește Iași și o bună parte a orașelor Moldovei: sau izolare completă de orice amestec și sprijin străin sau deschiderea largă a porților! Ca să deschizi numai puținel ușa, e tot atâta ca și când ai dat-o de perete, fiindcă e vorba de un fluid care nu are nevoie și nu așteaptă decât un locușor strâmt de pătrundere. — Așa dar una din două!

Acei, cari protestează împotriva debutului artistei, Francisca Rozan (poate Rozen.) sunt pentru prima soluție. Nu discutăm în ce formă se protestează. Asta e treaba lor!

Incidentul dela Iași, însă mai mult, ne dă încă un prilej de a pune în lumină o anumită stare de spirit din lumea Evreimei ce este aceeași și va rămâne întotdeauna aceeași.

Starea de spirit a Evreimei, după o cinstită cercetare a lucrurilor se prezintă, astăzi, sub această față: o luptă hotărâtă împotriva naționalismului românesc, de ori-unde ar veni și în orice domeniu s'ar afirma el! Dacă însă propaganda socialismului internațional se ascunde ușor, odată ca și astăzi, în dosul socialismului românesc; atacurile împotriva naționalismului, astăzi, sunt mult mai ușoare și mai ferite: Acum orice afirmare a naționalismului — oameni și fapte — sunt mai întâi trecute în partidul și pe socoteala partidului naționalist-democrat, dacă nu chiar în cărua conducătorilor acestui partid — și e foarte ușor să lovești acolo! Se strămută, dacă e nevoie, toată studențimea acolo, făcând din ea „bandă de derbedei“, se strămută tot acolo anumiți procurori și judecători și atâția profesori, cari năzuiesc să dea elevilor, pe lângă învățătură, și o educație în spirit național. Lovind acolo, organele evreiești, dacă nu pot avea aprobarea partidelor politice, sunt însă totdeauna mai mult sau mai puțin sigure de tăcerea organelor lor.

Cine nădăduiește într'o îndreptare a sufletului evreesc se înșală; dimpotrivă sufletul acesta se manifestă azi printr'o mai hotărâtă, mai trufașă și mai jignitoare îndrăzneală decât oricând! Fără să mai vorbim de presa semită, care, ca întotdeauna când nu rămâne cu totul izolată, nu găsește cuvinte destul de tari la adresa „bandelor“ și „derbedeilor“ și nici un cuvânt bun pentru o manifestare a sufletului românesc adevărat! — singur felul cum Evreimea s'a afirmat cu prilejul incidentului dela teatrul din Iași o dovedește cu prisosință.

În telegrama adresată d-lui Ministru de Interne, d-lui Carp, șeful guvernului, în moțiunile lor, *studenții Evrei și tinerii Evrei cer imperios reprezentarea piesei „Sacrificiul“,* cu debutul artistei Rozan, pentru demnitatea Teatrului Național din Iași!

E vorba chiar de o întrunire publică de protestare, care se amână nu din respect pentru țară, ci probabil de frică.

E neîndoios, că după cum în cele economice, Evreimea boicotează ori-ce întreprindere românească — nu-mi aduc aminte să fi văzut vre-odată un Evreu într'o prăvălie românească! — tot asemenea în domeniul activității intelectu-

ale, ea nu cumpără decât marfă internațională. Astăzi nu cercetează teatrul românesc *decât pentru aceste piese, exclusiv!* — iar piesele românești, nu numai că nu se bucură de o apreciere nepărtinitoare, ci de o completă ignorare, de o critică dușmănoasă, sau chiar insultătoare din partea presei semite.

Apropierea, deci, a acestui suflet de sufletul nostru, ar fi dăunătoare, dacă n'ar fi mai întâi cu neputință! Acolo trăiește o lume, care ar fi în stare să ne ia totul, fără să ne poată da ceva în schimb.

Acesta a fost, de bună seamă și punctul de vedere al „bandei de derbedei“ din Iași.

Nu suntem chemați să discutăm felul, cum și l-au exprimat; credem însă, că tot acesta trebuie să fie, în esență, punctul de vedere al oricărui Român adevărat!

R. Cioflec.

In urma incidentului dela teatrul național din Iași, — Evreii din localitate, s'au hotărât să boicoteze acest teatru. Față cu acest procedeu al Evreilor, comitetul teatral din Iași, a dat următorul comunicat:

„Artista Francisca Rozan, zice comunicatul, n'a fost angajată la teatrul național din Iași ca Evreică, ci ca artistă. Necunoscând amestecul celor cari au provocat scandalul, direcția protestează împotriva acelor Evrei din Iași cari declară chestia națională evreiască în acest caz și boicotează teatrul național.

Acest procedeu față de instituție e tot așa de puțin civilizat ca și procedeu al celor, cari au întrerupt spectacolul.

Porțile teatrului național sunt deschise tuturor Românilor și celor cari trăind în această țară, se socot Români: cei cari se pun în calea progresului instituției într'un fel ori altul, se fac grav vinovați față de progresul cultural al țării noastre“.

Din București a venit știrea că artista Francisca Rozan va fi angajată la teatrul Național din Capitală.

Guvernul român și inchipuitul atentat din Sinaia

Guvernul va da un comunicat, prin care va desminti afirmațiunile presei străine asupra plănuitului atentat dela Sinaia în contra lui Franz-Ferdinand moștenitorul tronului austro-ungar.

Comunicatul a și fost redactat la ministerul nostru de afaceri străine și va apare în presa oficioasă.

Instalarea comisiunii interimare a Capitalei

— Instalarea comisiunii — Cuvântarea d-lui Al. Marghiloman: Expunerea programului viitoarei activități edilitare — Diverse atribuțiuni ale membrilor comisiunii —

Eri, 14 Ianuarie, a fost instalată comisiunea interimară a Capitalei.

Sala consiliului comunal era neîncăpătoare pentru mulțimea asistenților.

D. Al. Marghiloman, ministrul de interne, care a ținut să facă însuși această instalare, a citit decretul regal, prin care se disolvă consiliul comunal și se numește actuala comisiune interimară; după aceea membrii comisiunii — afară de d. D. G.

Many, care lipsește din Capitală — au depus cuvenitul jurământ.

D. Al. Marghiloman a făcut pe scurt, expunerea programului viitoarei activități edilitare.

„Am ținut să instalez însumi comisiunea interimară a Capitalei — a spus d-sa — nu numai pentru stima și dragostea ce port celor cari fac parte din această comisiune, dar și spre a arăta grija deosebită ce guvernul are față de interesele capitalei noastre. Nu tăgăduiesc, că fosta administrație comunală a lucrat cu binevoitoare sârguință și dorința noastră e, de a lucra înainte astfel ca orașul București să fie ridicat la înălțimea la care trebuie să se găsească.

„D. Dobrescu, președintele comisiunii interimare, care prin încrederea cetățenilor, va fi și viitor primar, e animat de cele mai bune intențiuni și făgăduiește a lucra fără preget spre binele comunei.

„Consiliul comunal și comisiunea interimară ce-i precede, vin cu un program de lucrări, menit să dea Capitalei înfățișarea desăvârșită a unui oraș civilizat. Dar, spre a se putea realiza așa cum trebuie acest program, trebuie păstrată dreaptă cumpănă între centru și periferie; deci în viitorul consiliu comunal vor fi reprezentate toate cartierele marginase, fiecare proporțional cu populațiunea ce are, pentru ca îmbunătățirile ce se vor face să corespundă cerințelor tuturor părților orașului.

„In acelaș timp, a se putea face o bună gospodărie, spre a se putea executa toate lucrările de îmbunătățire necesare de neapărată nevoie de stabilitate; de aceea, planul acestor lucrări va fi stabilit printr'o lege cu concursul tuturor oamenilor competenți dornici de a contribui la desăvârșirea lui, cu concursul celorlalte partide politice“.

D. D. Dobrescu, președintele comisiunii interimare, a răspuns d-lui Marghiloman, declarând că va lucra cu toată bunăvoința pentru binele comunei.

A mai vorbit de asemeni d. Mih. Deșliu.

După instalarea comisiunii interimare, s'a făcut următoarea repartitie de atribuțiuni:

D. D. Dobrescu și D. G. Many, președintele și vice-președintele comisiunii, vor avea pe lângă administrația bunurilor și poliția comunală, conducerea lucrărilor tehnice; deosebit, d. D. G. Many, casieria și comptabilitatea;

D. N. A. Papadat, contenciosul; D. prof. dr. N. Tomescu serviciul sanitar;

D. I. Protopopescu-Pake, oficiul stărei civile.

Comisiunea licitațiilor se compune din d-nii D. Dobrescu, dr. N. Tomescu, D. G. Many și V. N. Orghidan.

D. Emanoil Vasilescu a fost numit secretar general al primăriei Capitalei.

Raportul

ministrului de culte ungar

Raportul publicat de ministrul de culte și instrucțiune publică, se împarte în trei părți principale. În partea primă, se ocupă cu afacerile bisericesti ale diferitelor confesiuni existente din Ungaria, cu întregirea de stat a preoților și cu instrucțiunea în institutele superioare, medii, populare și de specialitate.

Din repartitia congruei pe seama preoților, se vede, că preoții romano-catolici au primit întregire dela Stat în total peste 3 milioane coroane pe seama alor 3788 preoți și capelani. Preoții celorlalte confesiuni, au primit peste 2 milioane coroane, dintre cari noi Românii peste 1 milion coroane.

Că Românii, s'au împărțit de așa mare sumă, se explică în raport prin faptul, că stațiunile, cari mai înainte au fost ocupate de preoți cu cvalificație inferioară, în timpul din urmă s'au împlinit prin preoți mai cvalificați, a căror ajutor a trebuit mărit cu 800 coroane. Preoți cu cvalificație mai înaltă, împărțeschi cu ajutor de stat au fost în anul 1909 la Românii ortodocși 420, iar cu cvalificație inferioară 1338. Numărul Sârbilor gr. ort. e disparent față de noi. Ei primesc abia peste 2000 coroane ajutor, cu cvalificație superioară 8, iar cu inferioară 1!

Pe terenul instrucției superioare s'au făcut în decursul anului 1909 mai multe înnoiri. Astfel referitor la anii de practică ai profesorilor provizori, s'a hotărât, că întreruperea anilor de serviciu se compută după anul școlar și nu solar.

Până acum fetele, cari au absolvit 6 clase din școala de fete, se admiteau la cursul de farmacie, după-ce au depus examen din limba latină.

De oarece, aceasta pregătire nu este de ajuns pentru instrucția superioară a farmaciei și mai ales nu corespunde ordinațiunei anterioare referitor la aceasta, ministrul a dispus, ca de aici înainte absolventele a 6 clase, să depună examenul de diferență din toate studiile din clasa VI. liceală. S'a dat o deosebită atențiune îmbunătățirii plății profesorilor începând dela prodirectori și directori până la instructorul de gimnastică. Directorii numai cad de fel în clasa VIII. de plată. Școalelor medii confesionale, comitatense și comunale s'au votat ajutoare mai mari, ca în anii trecuți. Sunt și astfel de școli medii, cari au primit și peste 52 mii coroane ajutor anual. Frumos, dar aici nu e numit, cari sunt acele școale, cum vedem aceasta la împărțirea congruei. Liceele noastre, nu primesc nici un fel de ajutor, iar liceul din Brad stă și azi neîntregit.

Se constată în raport, ca un merit deosebit al actualului și al fostului ministru de culte Apponyi, care a instituit în timpul vacanțelor mari, cursuri de ungurește în Seghedin. La curs au luat parte mai mulți profesori sași, români și sârbi (numărul nu e pus) care au primit câte 120 coroane apese de drum, — serviciu și locuință gratuit. Orașul Seghedin a votat un ajutor de 1000 coroane pentru întreținerea lor.

Profesorii aceștia au primit instrucție mai ales din autorii clasici maghiari, și ce e mai însemnat, s'a trimis un jurist distins, cu scopul de a le interpreta după „adevărul înțeles“ conceptele din dreptul public maghiar, cari ar obveni în decursul propunerii literaturii și cetirei maghiare.

Școale superioare de fete are Statul, are Biserica rom. cath. și cea protestantă, toate cu timba de propunere maghiară.

Și aici, ca în multe locuri, se accentuiază chemarea acestor școale, cu scopul de a sădi în fetele de alte naționalități, simțământul maghiar, pe care să-l ducă prin ținuturile, unde n'a putut încă străbate cultura maghiară.

Asilurile de copii s'au sporit în decursul anului 1909 cu 100.

Pentru executarea mai efectivă a articolului de lege XXVII: 1907 s'au înființat în anul acesta

posturi noi de inspectori regești, în Beiuș, în Brad, Bocșa germană, în Verșeș și în ținuturile locuite de Slovaci. S'au creat apoi 27 posturi noi de subinspectori, așa că numărul total al acestora este azi 117.

Statul a întreprins o activitate intensivă, întru edificarea de școale de Stat cu deosebire în acele ținuturi de naționalități, cari ori din lipsa de mijloace, ori din aversiune (!) față de cultura maghiară, nu sunt în stare să susțină școale și să doteze învățătorii conform art. de lege XXVII din 1907.

Astfel în comit. Árva deja Apponyi a proiectat înființarea altor 96 școale elementare de Stat, cari sunt a se edifica în decurs de 4 ani.

În comit. locuite de Români, numărul școalelor în singuraticile comitate sunt: în Arad 4, în Bihor 5, Ciănad 9, Hunedoara 6, Caraș-Severin 9, Maramurăș 30, Timiș 10, Torontal 11.

Numărul elevilor.

Numărul școlarilor în anul 1909, este mai mic ca în anul 1908. Această scădere provine de acolo, că a scăzut numărul școalelor cu 51. În 51 de locuri s'au desființat școalele și s'au lăsat fără instrucție de bună seamă multe mlădițe tinere dornice de învățură. Și aceasta s'a făcut în ținuturile locuite de Români, căci precum constată raportul, la noi s'au aflat cele mai multe edificii necorespunzătoare, învățătorii mai puțin cvalificați, cari au trebuit delăturați. Școale gr. or. românești au fost desființate 141, gr. cat. 60!

Că de fapt în toate locurile, unde s'au desființat școalele, a suferit învățământul, o spune iarăși raportul. Tot numai astfel de școale s'au înlăturat, care au avut numai un învățător, prin urmare în aceste comune nu s'a dat nici un fel de instrucție în timpul din urmă.

Cât va dura acest timp nu se știe, dar se poate, ca și 6 ani de zile să treacă și atunci o întreagă generație va rămânea neinstruită, un bun mijloc pentru stărpirea analfabeților! Oare n'ar fi fost mai bine să se fi lăsat în ființă școalele, așa modeste cum au fost, dar cari să nu fi lăsat să se stângă lumina oricât de slabă a culturai în acele părți?

E superfluă orice esplicare, căci oricine știe de ce scopuri a fost condus guvernul la desființarea lor.

E interesant faptul descris în raport, că guvernul constată cu bucurie, că numărul școlarilor de limbă valahă a scăzut — singurii, cari arată scăzământ — pe când toți ceilalți au avut o creștere. Noi adevărat am avut un procent numai de 11.6% în anul acesta, pe când la 1908 procentul a fost 12.0%!

*

Liceele s'au sporit în decursul anului 1908 cu două, adevărat în prezent sunt 142 licee în Ungaria. Școale reale sunt complete, adevărat cu 8 clase 26, fără 8 clase, 6. Cu toată numărul școalelor n'a prea crescut din datele noi, școlarii s'au înmulțit în mod considerabil, crescând numărul lor față de anul trecut în licee cu 1.015, la reale cu 99. Creșterea este atribuită, conform raportului, întocmirilor noave făcute de către Stat în cursul acestui an. La datele, ce privesc cunoștința limbii maghiare, se arată, că Românii știu mai puțin ungurește, anume 12.1% din totalul de 512 al necunoscătorilor acestei limbi.

Rezultatele instrucțiunei au fost mai bune în liceele clasice, ca în cele reale. Examenul de maturitate în general au fost mai bune în anul acesta, 86.7% față de 84.5% din anul trecut.

În anul acesta au fost în total în licee 1068 fete, dintre cari 116 au prestat examen de maturitate cu rezultat cu mult mai bun ca băieții. Aproape toate absolventele și-au continuat studiile la facultatea de medicină și filozofie.

În raport ni-se dă un tablou și asupra averei, din care se susțin liceele cu caracter confesional.

Mai mare avere au rom.-catolicii, cari dispun de 92 milioane coroane, pe când cele gr.-orientale (nu numai românești!) au 2.7 milioane coroane.

Audierea cursurilor la facultăți.

La facultăți numărul ascultătorilor a crescut în mod deosebit. Exemplu, la facultatea de medicină, numărul ascultătorilor a crescut cu 300. În total au fost anul acesta 6093 iuriști, (scăzământ de 42), mediciniști 1964 (plus de 294) filozofi 1521 (1908/8 1619) teologi 2138 (2.207 1907/8). Jumătate din numărul total al ascultătorilor a fost în Budapesta, adevărat 6491, pe când la Cluj numai 2078 de ascultători.

La toate facultățile au fost în majoritate Maghiarii, afară de teologie, unde majoritatea o formează noi Românii.

Numărul examenelor la cele 2 universități și 10 academii de drepturi a fost cu 187 mai mic ca anul trecut. Mai mult au căzut la examene în Budapesta, unde mai ales la examenele de Stat, candidații au căzut în mare număr, prestand examenul numai 30%.

Diplome de doctor au primit la universitatea din Cluj în număr îndoit candidații dela drepturi, cam 800 înși.

Susținerea celor 2 universități costă peste 7 milioane coroane anual, din cari cea din Budapesta 5 milioane.

În străinătate au mers anul acesta 969, numărul acesta s'a născut în urma unui spor de 77 în decurs de 2 ani. Mai mulți dintre tineri au cercetat universitățile din Austria, în deosebi Viena. Despre tinerii români nu aflăm nici un dat, decât doar în numărul de 14 sub care sunt a se înțelege teologii gr.-or., cari au mers în străinătate, așadar și Sârbii.

La datele asupra prozelizilor e de remarcat, că Românii au fost cei mai numeroși: 544.

Cauzele acestei părăsiri trebuie căutate în secta nazariană și în împrejurarea de a se scăpa cei mai mulți de sarcinile, ce trebuie să supoarte ca membri cutărei biserici.

Cu botez s'au împărțit gr.-or., 95.7%, gr.-cath., 97.0%, mai mic e procentul la unitari, cari trăind mai împrăștiati s'au botezat de către preoți de altă confesiune.

Căsătoriile au fost binecuvântate de biserică, la gr.-or. 84.4%, gr.-cath. 97.0%. În mormântări religioase au fost — acum se publică pentru întâia oară — la gr.-cath. 95.8%, la gr.-orientali 94.3%.

Trecerile dela o confesiune la alta s'au făcut în număr mai mare din partea Ovreilor, cari au pierdut 443 credincioși, gr.-cath. 201 (la 1908|121), gr.-or. au câștigat 3 credincioși. (La 1908 au pierdut 123 credincioși).

În ce privește numărul știutorilor de carte la sfârșitul anului 1909, ni-se prezintă următorul tablou socotit în procente: Numărul știutorilor de carte în Ungaria a fost 61.2% cu finea anului 1909, în 1900 44.5%. Mai mic este numărul lor în comitatul Maramurăș: 21.2%, iar mai mare este numărul în comitatul Moson.

Între comitatele locuite și de Români procentul este următorul: Arad 37.7%, Ciănad 65.6%, Caraș-Severin 42.8%, Timișoara 54.8, Torontal 57.2%, Albei-inferioare 30.5%, Bistrița-Năsăud 46.3%, Brașov 74.9%, Făgăraș 47.3%, Hunedoara 24.7%, Cluj 25.7%, Murăș-Turda 41.8. Târnava-mare 61.4%, Sibiiu 61.6%.

*

Acestea sunt datele mai însemnate și interesante pentru noi din raportul ministrului de culte și instrucțiune publică.

În toate acele locuri, unde se pare că suntem și noi Românii cât de puțin împărțeschi cu favoruri din partea Statului, se scoate aceasta la iveală într'un mod prea pronunțat. Contrarul se face acolo, unde ar incumba Statului unele datorințe față de noi. Ca încheiere adaugem, că în raport suntem indicați cu cuvântul „oláh“.

Mijlocește bani

pe ipotecă, amortisare
și cu cambii pe moșii, ori
case de chirie, sub condițiile
:: cele mai favorabile ::

Sücs F. Vilmos

Arad, Karolina-utca nr. 8.

□ Casă proprie lângă filiala poștală. □

ECONOMIE

Insoțiri agricole în Franța

Insemnatele avantajii materiale datorite reuniunilor, însoțirilor și tovărășiilor de agricultură, economie, industrie și comerț, mai cu seamă acum, când lupta pentru existență e atât de înverșunată, sunt recunoscute și apreciate de toate popoarele dornice de progres. Pentru acestea ele înființează cât mai multe așezăminte de cele arătate mai sus.

Și noi Românii suntem încredințați despre însemnătatea numitelor așezăminte, căci în unele locuri am înființat diferite reuniuni, însoțiri și tovarășii.

Sunt însă încă foarte multe locuri, unde aceste folositoare așezăminte lipsesc, de și înființarea lor, în interesul neamului pentru bunăstarea și înaintarea materială a țaranului nostru, trebuie să aibă loc cât de curând.

O foaie economică străină, publică interesante amănunte cu privire la însoțirile agricole din Franța.

Francezii, pe o întinsă linie se ocupă cu cultivarea poamelor, cu pregătirea laptelui, brânzei și untului. De pe urma sforțărilor lor însă, multă vreme nu au avut câștig îndestulător, mai cu seamă în ce privește exportul, ba chiar produsele de lapte și poame ale provinciei Normandia, în mare măsură au fost înlăturate de pe piețele engleze, de către produsele similare ale Danemarcei, Olandei și Belgiei.

Acum însă s'a schimbat situația, căci Francezii au început să înființeze diferite însoțiri, cari să le înlesnească vânzarea și cumpărarea în cantități mari a diferitelor cantități mari a diferitelor produse. E legitimă deci speranța, că în urma însoțirilor, în scurtă vreme ei vor fi îndeajuns răsplătiți de pierderile ce au avut la începutul înființării acestor tovarășii.

Înainte cu vre-o 25 ani în Franța, însoțirile agricole au fost aproape necunoscute. Înființarea lor se datorește legii din 21 Martie 1884 și începând dela această dată, însoțirile s'au înmulțit considerabil atât la sate cât și la orașe. Astfel în anul 1884 numărul membrilor însoțirilor a fost de 384.000, iar dela acest an numărul anual s'a ridicat aproximativ cu 30.000 noi membri.

Scopul însoțirilor.

Scopul și menirea însoțirilor e diferită. Cele dintâi însoțiri s'au înființat pentru cumpărare de gunoi artificial. Micii proprietari s'au încredințat, că asociându-se nu numai că vor cumpăra mai ieftin, dar pot chiar să supoarte și speșele împreunate cu analiza chimică a guvernului, fiind feriți de falsificare. Tot din acest motiv a emanat și asocierea pentru cumpărare de mașine. Însoțirile au cumpărat mașine, pe cari în ordine stabilită și pe lângă o anumită taxă, membrii le folosesc. Din taxele incuse se plătește prețul mașinelor.

Sunt multe însoțiri înființate cu scopul de a apăra recolta cerealelor și a poamelor. Aceste însoțiri, dau premii pentru nimicirea insectelor păgubitoare, îndrumări cu privire la cele mai noi mijloace de nimicire: pe unele locuri apoi se ocupă și cu creșterea insectelor dușmane celor păgubitoare.

Mai sunt și multe însoțiri de a le crescătorilor de vaci. Membrii acestora trimit laptele dela vacile lor la locul comun, pentru gătit și valorizarea lui.

Producătorii de capere (recolta unui arbore seamănă cu linte) din Provence, mulțămăită asocierii lor, în scurtă vreme și au recâștigat bunul lor renume pe piețele franceze, odată pierdut. La Roquevaire producătorii de caise au înființat o fabrică pentru fierberea poamelor. Fabrica pe lângă faptul, că cumpără întreaga recoltă a poamelor, întrebuintează ca muncitoare pe nevestele și fetele producătorilor. În anul trecut, produsele acestei fabrici s'au urcat 12.000 măși metrici, fiind desfăcute la Paris și Lyon, apoi în Belgia, Olanda, Anglia, ba chiar și Brazilia.

În partea cea mai sudică a Franței, și crescătorii de oi sunt asociați, cărui fapt se atribuie că prețurile lănei și articolelor din ea acum sunt mari cu 40—70%.

În urma acestor observațiuni, nu e riscată afirmarea, că în Franța viața practică a dovedit ce mare folos rezultă depe urma însoțirilor și ce foloase aduc aceste însoțiri micilor proprietari.

Credem că a sosit momentul, ca și noi Românii să ne ocupăm mai intensiv cu înființarea de reuniuni, însoțiri și întovărășiri de diferite natură, cari vor fi de un real folos, și vor da roade îmbelșugate, dacă vor fi conduse cu pricepere și în mod sistematic.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

28 Ianuarie 1911.

Prețul cerealelor după 100 kg. a fost următorul:

Grâu nou

De Tisa	— — — —	22:50—23:50
Din comitatul Albei	— — — —	22:35—23:30
De Pesta	— — — —	22:45—23:05
Bănățanesc	— — — —	22:45—23:35
De Bacica	— — — —	22:45—23:16
Secară de calitate I.	— — — —	15:90—16:—
Orzul de nutreț, calitate I.	— — — —	15:80—16:—
Ovăs de calitate I.	— — — —	17:50—17:80
Cucuruz	— — — —	10:95—11:20

Piața grânelor din Aradul-Nou.

28 Ianuarie 1911.

S'a vândut azi:

Grâu	800 mm.	. . . .	10:40 — 10:65
Orz	"	. . . .	7:40 — 7:50
Ovăs	"	. . . .	7:50 — 7:60
Secară	"	. . . .	7:— — 7:10
Cucuruz	300 "	. . . .	4:70 — 4:80

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 kg.

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN
medic univ. specialist în arta dentică,
ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.
Palatul Fischer Eliz. Poarta II.
Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

INFORMAȚIUNI

De-ale noastre.

Arad, 28 Ianuarie 1911.

O numire senzațională. D dr. George Popa, avocat în Buteni, fost candidat de deputat naționalist în cercul electoral al Iosășelului, prin recript regal, a fost numit jude la tribunalul regesc din Arad.

Amicii „naționaliști“ (?) ai d-lui dr. George Popa și ai renegatului Vasile Mangra, care a operat pentru această numire, au cuvântul!

Dr. Ludovic Lukácsy, avocat în Arad, fost ani îndelungați iurisconsultul contelui Ștefan Edelsheim Gyulai, abuzând de încrederea clientului său, a fost îndepărtat dela postul ce-l ocupa, pe motiv că în timpul legal, nu a dat socoteală d-lui conte Ștefan Edelsheim Gyulai, de bagatela sumă de 1.260.000 mii coroane. D-sa era încredințat, că sus zisa sumă, era depusă de către avocatul său, la banca „Aradi első takarékpénztár“, convingându-se însă că acești bani nu sunt depuși la această bancă, d-sa a însărcinat pe un deputat dietal din Budapesta, care a și făcut arătare la procurorul regesc, pentru defraudare. Cercetarea s'a întrerupt, din cauză că d. Lukácsy, a dat cautiunea cerută de păgubași. Cazul a produs o mare senzație, de oarece d. Lukácsy, se bucură de mare trecere în cercurile sociale din Arad.

„Reuniunea de lectură română“ din Timișoara își va ține adunarea generală Duminecă în 5/23 Febr. 1911, d. a. la 3 ore, în localul reuniunii „Központi Kávész“ din T.-Fabric. Obiectele: 1. Cetirea raportului anual și desbaterea lui; 2. Raportul casarului; 3. Cenzurarea socoșilor; 4. Raportul bibliotecarului; 5. Stabilirea bugetului și a taxei membrilor ordinari; 6. Darea absolutului; 7. Eventuale propuneri.

Emigrări. După raportul subprefectului din comitatul Torontal, în luna Decembrie s'au estradat 186 pașapoarte pe seama alor 323 persoane.

Au emigrat 96 bărbați și 91 femei, iar 259 bărbați și 73 femei s'au reîntors. Numărul celor reîntorși e cu 145 mai mare, decât a celor emigrați.

Dela apariția primului număr al ziarului „Românul“, toate gazetele din patrie, cât și din Regat s'au grăbit să salute în mod entusiast apariția acestui ziar, menit să umple un gol de mult simțit, în rândurile adevăraților Români.

De data aceasta, confratele „Sentinela“, care apare la Caransebeș, scrie următoarele:

Ziar nou al partidului național român. În 1 Ianuarie st. v. a apărut ziarul oficios al partidului național „Românul“. Fiecare șir al noului ziar se vede, că e scris cu cumpeneală, cu judecată serioasă și cu intențiuni nobile.

Programul vast al ziarului, cuprinde în sine toate recerințele necesare poporului român, și conducătorii grupați în jurul și în fruntea ziarului dau garanție deplină poporului român din patrie, că lupta pentru drepturile noastre este condusă de fruntașii fruntașilor noștri, și că acești bravi luptători probați în lupte crâncene, vor lupta precum în trecut, așa și în viitor conduși numai de curată și desinteresată iubire de neam, și conduși numai de gândul curat de a lupta pe cale cinstită și legală pentru drepturile călcate în picioare ale poporului român de sub Coroana Sf. Ștefan!

Ca simți soldați ai partidului național român, noi cu inima plină de bucurie și din adâncul inimei noastre salutăm cu toată căldura și cu respectul convenit noul organ al partidului național, și cu curaj și neînfricați vom merge și noi înainte pe calea apucată, bucuroși fiind, că avem în fruntea ziaristicăi române de aici o stea conducătoare, de la care vom avea ocaziune a lua învățături și sfaturi înțelepte și folositoare neamului românesc din Ungaria.

Urăm deci, din adâncul inimei noastre viață îndelungată noului organ al partidului național român, și rugăm pe atotputernicul Dumnezeu să fie în ajutorul frunților noștri grupați în fruntea „Românului”.

Dumnezeu să le ajute și să-i ocrotească în calea ce merg, și lupta lor fie încoronată de succesele dorite de iubii noștri conducători și de poporul român!

Dr. Alexandru Morariu, tânărul avocat de origine din Arad, și-a deschis cancelaria advocațională în Caransebeș. Făcând practică mai îndelungată în cancelaria amicului nostru dr. Ștefan C. Popp din Arad, acest brav membru al generației tinere de luptători naționali, s'a distins aici la noi prin alipire sinceră la partidul național român și în decurs de mai mulți ani a făcut reale servicii acestui partid. Il recomandăm cu căldură Românilor din ținutul Caransebeșului.

Târguri de țară se vor ține în următoarele locuri: *Pecica* (comit. Arad) 28-30 Ianuarie n. — *Szentes* (comit. Ciongrad) 28-30 Ianuarie n. — *Virșef* (comit. Timiș) 28-30 Ianuarie n. — *Vészto* (comit. Bichis) 1-2 Februarie n. — *Zám* (comit. Hunedoara) 29 Ianuarie n. — *Berettyó-afalu* (comit. Bihor) 1-2 Februarie n. — *Horgos* (comit. Ciongrad) 5 Februarie n. — *Sânt-Ana* (Ujszentanna, comit. Arad) 5 Februarie n.

Conzistorul plenar din Dieceza Lugojului, pentru a preveni în viitor și numai în parte neajunsurile școalelor, află de necesitate înțelegătoare înființarea unui *fond cultural* pentru ajutorarea școalelor sărace, și în acest scop deschide o colecție pentru adunarea de oferte benevole.

Pentru a da un indemn acțiunii, Dieceza a depus la Cassa sa centrală deocamdată suma de coroane 1000, (una mie), și cu viață bucurie constatăm, că tot azi a primit dela d. dr. Gavriil Suciu, avocat în Hațeg suma de 1000 (una mie) coroane pentru Fondul cultural al diecezei Lugojului.

În numărul nostru de Marți, vom publica sub rubrica „Cutreerând prin Ardeal”, un foileton semnat de d. P. Locusteanu, unul din cei mai distinși și talentați ziariști din București.

De altfel, d. P. Locusteanu, care s'a hotărât să stea câtă-va vreme prin părțile românești ale Ungariei, pentru a studia mai deaproape chestiunea noastră, va publica în mod regulat în „Românul” impresiile sale de călătorie.

Din patrie.

M. Sa Împăratul la Budapesta. „Neue Freie Presse” de azi scrie, că contrar știrilor de până acum, M. Sa Împăratul va merge la 4 Februarie la Budapesta, unde va petrece trei săptămâni. În timpul acesta, vor avea loc audiențe și se vor da prânzuri de Curte și așa numite delegaționale. Se mai anunță că moștenitorul de tron Francisc Ferdinand, nu va merge la Budapesta și nu va lua parte nici la balul de Curte, care, se spune, va avea loc la 23 Februarie.

Viitorul moștenitor de tron Carol Francisc Iosif, care până acum a fost căpitan într'un regiment de dragoni din Brandeis, a fost transferat la *Deutschmeisteri*, ca să cunoască și regulamentul pedestreimei.

Un hoț prins amuțește de spaimă. În Theresiopol (Szabadka), un flăcău cu numele Sarnyai Pál, a voit să pătrundă în fabrica de unt, ca să fure. A fost însă observat de păzitorul fabricii, care l-a lovit în cap cu ciocanul de mai multe ori. Urmarea a fost, că hoțul și-a pierdut graiul și în starea aceasta a fost arestat.

Născociri tendențioase. Foile ungurești din Arad și după acestea și cele din Budapesta colportează vestea, că d. dr. Vasile Lucaciu ar fi adresat tribunalului din Arad într'o afacere penală pornită împotriva d-sale pentru o inserată din „Lupta” — *recurs*, în care ar denunța institutele de bani românești ca pe atari, cari publică ademeniri la emigrare.

Suntem informați, că aceste svonuri sunt pure mistificări. D. dr. Vasile Lucaciu se apără cu aceea, că dânsul n'are să răspundă pentru nici un inserat al „Luptei” și observă, că mai bine făcea d. procuror, dacă urmăria cu drept cuvânt acele institute *ungurești*, cari fac formal câștig din momire la emigrări. Este știut doar, că băncile românești nu se ocupă cu acest „ram de operațiuni”.

Din străinătate.

Alfonzo regele spaniol și Ehrlich. Conform informațiilor ce ne dau zierele germane, Wilhelm cu prilejul aniversării zilei nașterii sale a distribuit aproape 5000 decorațiuni. E caracteristic însă, că tocmai savantul dela Frankfurt profesorul Ehrlich a fost trecut cu vederea. Acum a primit distincțiunea Steaua mare a ordinului Alfonso XII. dela regele Alfonso, care se pare, prin faptul acesta a voit să atragă atențiunea lui Wilhelm asupra omisiunii jignitoare.

Fortificarea dela Vlissingen. Ministrul de externe al Belgiei a dispus să se adune într'o broșură toate documentele referitor la portul Vlissingen, ca să aducă lumină deplină în această chestie, care agită în prezent toată Europa. Deputații vor interpela în Cameră guvernul în chestia fortificărilor portului — iar guvernul a declarat, că va răspunde urgent la interpelări.

Intinderea ciumei în China. La Charbin au murit de ciumă 30 de oameni iar la Figeageau 2776 de oameni. Chinezilor nu le pasă de puștiirile epidemiei, ca și când nimic nu s'ar fi întâmplat.

Ciuma a fost adusă la Peking de către negustorii de pește și alte alimente ce se importează din provinciile Nordice.

Din cauza epidemiei, moștenitorul tronului Germaniei, prințul Friederich Wilhelm s'a modificat planul călătoriei; nu mai merge la Peking, ci numai la Shanghai.

Tribunalul internațional din Thien-Tsin s'a absolvat, deoarece toți judecătorii fug din cauza ciumei. Toți Europeanii, cari nu sunt reținuți dela afaceri în Peking, părăsesc Capitala Chinei.

Liga Balcanică. Ministrul Greciei la Constantinopol se va duce la primăvară în București, Sofia, Belgrad, Cetinje și Sтамбуl, spre a pleda pe lângă guvernele respective în favoarea ideii constituirei unei înțelegeri între Statele balcanice.

Demisia ambasadorului american la Constantinople. Ambasadorul Statelor-Unite la Constantinopol, Strauss, demisionând, în locul lui va fi numit Rockhill actualmente ambasador la Petersburg.

Alianță între anarhiști. Ministrul de interne al Rusiei a elaborat un memoriu, care relatează activitatea unei alianțe de anarhiști ruși și englezi. După memoriu, un anumit Roganovits a întemeiat înainte cu 8 ani o societate de anarhiști în Petersburg. Roganovits a venit din Anglia la Bjalistoc și a adunat mai mulți anarhiști în jurul său, cărora le-a propus mai multe omururi și furturi. Apoi ei agitau pentru exproprierea bunurilor Statului. Inspiratorul acestei bande era un anarhist Iuda Gromann, care edita în Londra o revistă cu numele „Steagul negru”. În anul 1907 se întemeiasă o societate secretă pentru uciderea Împăratului Germaniei. În scopul acesta s'au trimis 4 teroriști la Charlottenburg dar aceștia stagnau în neactivitate. Comitetul a trimis pe alți doi mai hotărâți, cari să săvârșiască atentatul. Poliția secretă germană a descoperit complotul și a arestat pe unul, iar celalalt se sinucise.

Situația în Portugalia. Se confirmă știri, că împăratul Wilhelm a renunțat la titlul de colonel onorific al unui regiment portughez — titlu ce-i fusese conferit de Don Carlos, părintele regelui detronat.

Ca răspuns la această provocare, guvernul e hotărât să facă demersuri stăruitoare la Londra spre a obține reînnoirea alianței seculare dintre Portugalia și Anglia, în schimbul unor avantajii economice pentru aceasta din urmă.

Revoluția din Yemen. Guvernul otoman a înarmat trei crucișătoare ale flotei voluntare, vasele „Kerson” „Petersburg” și „Saratoff” pentru transportarea trupelor la Yemen.

Câte un regiment de fiecare vilaiet al Turciei de Europa va fi trimis în Yemen. În urma demersurilor patriarhatului ecumenic, Poarta a făgăduit să nu trimeată nici un soldat creștin în Yemen.

Holera la Smirna. O telegramă anunță că ravagiile holerei sunt atât de mari la Smirna, că vapoarele ce sosesc refuză să mai imbarce vre-un călător.

În jurul vizitei Regelui Petru la Roma. În consiliul de miniștri de ieri, s'a hotărât definitiv programul călătoriei regelui Petru la Roma.

Astfel la 12 Februarie regele va pleca din Belgrad și se va duce prin Semlin și Agram la Veneția, unde i-se va face o primire oficială.

Acolo va sta o zi. De aci va pleca cu un tren special la Roma unde va sta 2 zile.

Dânsul va fi oaspele Regelui Italiei. Regele Petru va fi însoțit în călătoria sa de către miniștrii Pasici și Milovanovici.

Prințul Alexandru, moștenitorul tronului, se va întoarce în Belgrad la 9 Februarie spre a conduce afacerile statului pe tot timpul cât regele va lipsi din țară.

Condamnarea reprezentanților unor bande politice în Turcia. Azi s'a desbătut procesul a 64 membri din diferite bande Tribunalul militar a condamnat pe 6 din ei la moarte prin ștreang, 18 la închisoare pe viață, 11 la 15 ani, 19 la câte 10 ani, 17 la câte 5 ani și 4 la câte 3 ani.

Sentiința aceasta draconică a făcut o impresie adâncă asupra tuturor cercurilor.

Un patriot corean. O telegramă din Petersburg anunță, că fostul ambasador corean la Petersburg, principele Csin-Pommi, s'a spânzurat la locuință, și pe când atârna în aer, a tras trei focuri de revolver asuprași. El a lăsat pe masă câteva scrisori în care spune: „am trebuit să mor, pentru-că n'am mai putut suferi durerea de-amiști pierdută independența țării mele, și pentru-că nu mi-am putut răzbuna pe dușmanii ei”. Sinucigașul a mai lăsat telegrame pentru țarul și pentru împăratul din Corea. Dela detronarea împăratului din Corea, prințul a trăit în surghiun, iar bunurile i-lea confiscat Statul.

Tratativele pentru construirea unui pod peste Dunăre. Semioficiosul „Politische Correspondenz” află din Sofia, că între Bulgaria și România în curând se vor relua tratativele pentru construirea unui pod peste Dunăre.

Construirea liniei ferate Dunărea-Adriatică. Cearcov, ambasadorul Rusiei la Constantinopol lucrează pentru idea construirii liniei ferate Dunărea-Adriatică. În cazul când ideea va lua ființă, la construirea liniei Rusia va contribui cu 15 milioane lei, Italia 35 milioane, Serbia 40, România 5 și Muntenegru cu 2 milioane și jumătate lei.

Solidificarea oxigenului. Mare vâlvă a stârnit pe vremuri în cercurile științifice când învățatul Raoul Pictet a descoperit aparatul producând lichierea gazelor. După puțin timp s'a căpătat oxigenul în stare lichidă.

Învățatul englez sir James Dewar a obținut cel dintâi lichidul albastru închis; acum tot el a trecut al doilea popas solidificând oxigenul.

După anumite proceduri de evaporare, el a putut obține cristale de oxigen pur solidificat. Savantul chimist și-a expus dăunăzi descoperirea la „Royal institut“ din Londra.

Maniaci religioși ard un copil pe rug. În Finmarca (Norvegia) a apărut o nouă sectă religioasă, care propovăduiește un al doilea botez pentru adulți (Intocmai ca adventiștii dela noi — N. R.).

Începutul s'a făcut cu un biet băiețuș, căruia i-s'a dat să bea apă până n'a mai putut. Când micuțul a declarat că nu mai poate înghiți, câțiva din nebuni l-au ținut de mâni, ca și de picioare, iar șeful lor i-a deschis gura cu forța, turnându-i apă pe o pâlnie.

Apoi, maniacii au întins copilul pe jos și au început să joace pe trupul lui.

În urmă victima a fost așezată pe un rug și arsă de vie.

× **Își recâștigă sănătatea!** Slăbiciunea și durerea îi înceată, i se întăresc ochii, nervii, mușchii și vinele, va avea somn ușor și se va însănătoși incurând acela, care va folosi *fluidul Elsa alui Feller*, Stubica, Centrale 122. (Zágráb-megye). (2)

POȘTA REDACȚIEI

P. Pădure. Publicăm ce ați trimis și vă rugăm a ne mai trimite. Să aveți încredere în talentul d-voastră, dar în înțelesul adevărat al cuvântului.

Vlăduț. Nu se poate publica.

V. Bora. Vom alege.

D-nei S. A. în Sân-Nicolaul mare. Dupăcum vedeți în numărul de azi publicăm amândouă rețetele ce ne-ați trimis. Vă mulțumim călduros pentru interesul ce-l arătați față de ziarul nostru.

POȘTA ADMINISTAȚIEI

Tuturor pe cari îi privește: Favoruri la prețuri de abonamente nu se acordă nimănui.

Redactor responsabil: Atanasie Halmăgian.

Caut un candidat de avocat cu praxă. — Aplicare momentană.

Dr. Ioan Ciordaș,
advocat.

Beiuș (Belényes).

Atelier de măsurie aprovizionat cu cele mai nouă mașini, model nou.

Cu respect încunoștiințez pe cei interesați, că am deschis atelier înzestrat cu modelul cel mai nou pe strada **Mikes Kelemen, nr. 45—47 în Arad.** Primesc orice însărcinare de specialitate cu cele mai moderate prețuri asigurându-vă de executare promptă și acurată.

Rog generosul sprijin, cu cel mai profund respect

Kronberger István,
stoler (măsar) de model.

Se primesc învățacei, cari știu românește.

„Cavaler“.

Ceas de buzunar placă aur, garantat 1^{ca} rate, mers regulat, capac dublu, numai K. 10; se trimite contra ramburs vama scutită.

Heinrich Weiss,
Ujbánya (Bars-megye).

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii,

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Cele mai noi susceperi de
plăci pentru

gramofon:

Hulló falevél

din „Czigányszerelem“ și din
„Balkáni hercegnő“

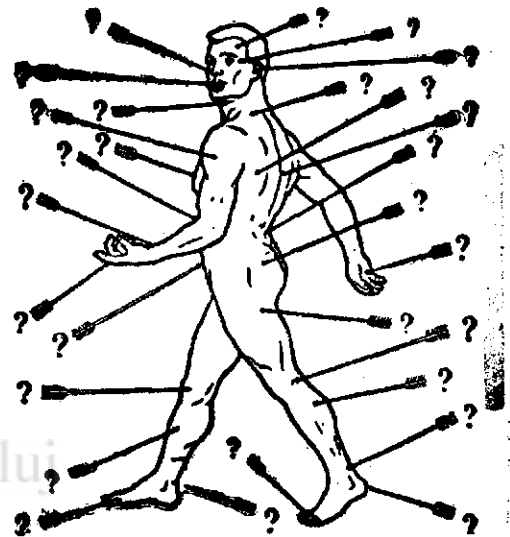
se capătă la

Koch Dániel

Arad, str. Deák-Ferencz.

Vis-à-vis de hotelul „Crucea albă“.

Te doare ceva?

I. Renumitul „Fluidul Elza“ alui Feller e, după experiențele noastre liniștitoare de dureri, vindecător, încetează durerile; repede și sigur vindecă reumă (spure), slăbire de nervi, junghiuri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorțeală, durere de ochi, migrală și multe nepomenite aci. Fluidul Elza al lui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât și morburi din curent ori răceală. Adevărat e numai dacă pe sticlă este numele „Feller“. — 12 sticle mici sau 6 mari, ori 2 sticle speciale, K. 5 franco.

II. Vestim apoi, că lumca folosește cu efect distinct și sigur Plulele-Rebarbara de mână alui Feller, contra durerilor de stomac, sgâr-ciuri, lipsă de poftă, arsuri de fier, greață amorțeală, răgăeli, haemeroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 cor. — Să ne ferim însă de imitațiuni și să adresăm acurat așa:

Eugen V. Feller, apotecar.

Stubica, Centrala 122 (comit Zagrab).

Avis!

Toți acei Domni, cari reflectează a fi aplicați de secretari cercuali la

**„Asociația Esechiană
de ajutorare reciprocă“,**

sunt rugați a-și împărtăși adresa și împrejurările private, cât de curând la Direcțiunea pentru Ungaria: Temesvár-Belváros, Hunyadi-utca 4., I emelet.

Nádray Mihály

birou de arhitectură

Arad, Fejsze-utca nr. 34.

Execută tot felul de planuri și zidiri în bransa aceasta. Execuție constiențioasă. Prețuri foarte moderate. La dorință execut planuri și prospecte.

Îngrijiti-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scuti pe sine și pe ai săi de lipsă, este a se înscrie de membru la

„Asociația Esehiană de Ajutorare Reciprocă“.

La această asociație poate să se facă membru ori-care persoană dela etatea **16—80 ani**. Pe lângă o taxă lunară de **1 cor.** și taxă de cazurile de moarte, deja după un an de membie i-se **solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor.**, iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membie, prin oare-care nenorocire **neputincios de muncă i-se solvește până când trăiește o rentă lunară de 50 cor.** Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înscriere, poate ridica în gata **2000 cor.**, însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului până ce trăiește o rentă lunară de **50 cor.** Membrii înscriși defă etatea de 60—80 ani n'au drept la rente. Să pot semna 1—2 cuote (2000—4000 cor.). **Atestat medical nu se recere.**

Pe lângă solviri lunare moderate și taxe de măritisuri, poate fiecare ași asigura fetele, dacă aceste n'au trecut etatea de 18 ani. Se pot semna 1—2 cuote (2000—4000 cor.). Dacă o fată după 3 ani de membie rămâne orfană, înceată solvirea taxelor, **la măritis, fata tetuși primește suma asigurată,** iar până atunci — însă cel mult până la etatea de 20 ani — primește o rentă lunară de 30 cor. Tot aceasta rentă primește fata până când trăiește, dacă după oare care vreme rămâne nemăritată.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cuote semnate până la **10,000.000 cor.** și peste **200.000 cor.** fond de garanță.

Prospecte și blanchete trimitem gratuit. — **Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.**

Spre deosebită atențiune:

Sistemul nostru fiind prea bun s'a imitat și prin alții, folosind chiar și firmă care seamănă cu firma noastră. Deci rugăm ca pe epistolele adrese nouă a scrie cuvântul „Esehiană“, cu litere groase și a-l substrage

„Asociația „Esehiană“ de Ajutorare reciprocă“.

Direcțiunea pentru Ungaria:

Timișoara (Temesvár-Belváros, Hunyadi-utca 4., I emelet).

Fiți atenți la firmă!

De astădată publicul — din cauza marei aglomerații de mărfuri — va putea cumpăra ieftin. Spre orientare las să urmeze un scurt extras:

Cămăși tricot, cupțușite cu plisă dela	75 cr.	Cătrinte	25 cr.
Pantaloni tricot, „ „ „	75 „	Jambiere pentru femei	75 „
Cămăși fine pt. bărbați	99 „	Ghete femeiești de iarnă	60 „
Cămăși fine bărb. cu pieptul de mătase	120 „	Umbrela de mătase (ottoman, extrafine)	165 „
Gulere în toate formele	13 „	Bonete elegante	100 „
Manșete colorate sau alae	19 „	Galoși	125 „
Ismene fine	45 „	Mănuși de piele	90 „
Mănuși de piele	50 „	Corsete fine	48 „
Gramafonae	8 fl.	Geantă de mână pt. dame	25 „
Plăci dupe, diametru 26 cm.	90 cr.	Trico pentru copii	30 „
Păpuși	275 „	Ciorapi (patent)	15 „
Ploiere de mătase pt. domni	170 „	Haine de trico pt. fete	75 „
Ghete cu talpa dublă pt. domni	60 „	Imbrăcăminte de iarnă	120 „
Bretele	25 „	Ghete cu șirete pentru copii	55 „
Cămăși de pânză fină pentru femei	55 „	Bretele pentru copii	04 „
Corsete brodate	81 „	Șapei tricotate pt. băieți	82 „
Cămeși tricotate pentru femei	50 „	Batiste pentru copii	04 „
Trico pentru femei	59 „	Mruși împletite de iarnă	15 „
Ciorapi de iarnă femeiești	25 „	Jambiere pt. copii	35 „
Mănuși tricotate și căptușite pt. femei	20 „	Galoși pt. copii	90 „

Depozit de haine de iarnă pentru copii, jucării; cele mai frumoase obiecte dela 25 cr. — Geamantane din piele americană dela 65 cr. în sus. — Geamantan cu cute dela 225 cr. în sus. — Corfițe de piele de târg dela 30 cr. în sus. — Serviz pentru 6 persoane pentru vin, bere și rachiu dela 90 cr. în colo. — Fructiere cu 6 tălgerușe, dela 90 cr. în colo.

Afară de acestea vă stau la dispoziție cele mai frumoase obiecte ocazionale de argint china, cu prețuri fabuloase. — Depozit de jucărele și căruțe de păpușe. — Mare asortiment de cordoane de gumă cu cus. aur și mătase cca 50 cr. Plăci de gramafon în preț de 1 fl. — Mănuși, imitație de piele cu căptușală fină 35 cor. — Asortiment de boa și manșoane.

Pentru comoditatea publicului, am aranjat clinica de păpușe, în care se vindecă totfelul de păpușe și să pregălesc modele.

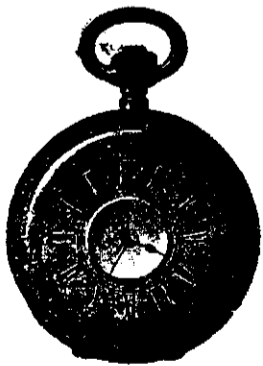
Fieștecare cumpărător are favorul de a-și mări o fotografie.

Asortiment de căruțe pentru păpușe dela 4 fl. 75 cr. în sus.

Toate se capătă în bazarul de concurență din edificiul teatrului, vis-à-vis de cei 13 martiri, a lui

REICH EL.

Az aradi vár és a Brandes-féle ár között Nincs semmi kár.

Oroloage noi pe lângă garanță de 5 ani.

Reparări se fac pe lângă garanță de 3 ani.

Comenzile se execută ieftin și prompt. — Cei cari se adresează cu provocare la acest ziar primesc 5% rabat.

Cine

dorește să cumpere ieftin și bine.

Cine

dorește să cumpere ciasornic bun și ieftin (pe lângă garanță de 5 ani.)

Cine

dorește reparări bune și ieftine (pe lângă garanță de 3 ani).

Cine

dorește să cumpere articlii ieftini de aur, argint și dublé

să meargă la firma

BRANDES D.

orologier artistic Chronometer, giuvaergiu și optic,

Arad, Andrásy-tér Nr. 8. (Vis-à-vis de biserica Minorităților)

sau

la filială

Strada Fábían László (mai nainte — Miksa) Nr. 1. (în apropiere de gară).

„TIMIȘIANA“, inst. de credit și economii, soc. pe acții, în Timișoara.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii »Timișiana«, societate pe acții în Timișoara, se convoacă și sunt rugați a participa la

a XXVI-a adunare generală ordinară

ce se va ține în 13 Februarie a. c. st. n. la orele 9 a. m. în localitățile institutului.

Obiectele adunării:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de reviziune și stabilirea bilanțului.
2. Deciderea asupra distribuirii profitului curat.
3. Darea absolutului direcțiunii și comitetului de reviziune pe anul 1910.
4. Modificarea statutelor.
5. Eventuale propuneri ivinde în senzul §-lui 22 lit. h) din statutele institutului.

Timișoara, 23 Ianuarie 1911.

Anton Mocsonyi de Foen,

președintele institutului.

Dispozițiuni statutare: Vot decisiv în adunarea generală au numai acei acționari, cari înainte de deschiderea ședinței depun la cassa institutului acțiunile lor transcrise cu cel puțin 6 luni mai înainte pe numele lor (§. 12).

Plenipotențiatul altui acționar trebuie să fie însuși acționar al institutului. Pe minoreni îi reprezintă tutorii; pe femei, bărbații lor; pe societăți, corporațiuni și institute le reprezintă plenipotențiații lor, cari pot fi și neacționari (§. 13).

Spre a înlesni participarea la adunarea generală și d-lor acționari din depărtare, am rugat pe on. direcțiuni dela „Albina“ (Sibiu), „Bihoreana“ (Oradea-mare), „Victoria“ (Arad), „Oravițana“ (Oravița) și „Luceafărul“ (Verșeț) să ia în primire acțiunile de ale institutului nostru — până în 10 Februarie a. c. ora 12 din zi; acțiunile pentru participare la adunarea generală se pot depune și la cassele filialelor noastre din Buziaș, Recaș, Ciacova și Deta, precum și la cassa Expozitului din Toracul-mic.

Contul bilanț

A C T I V A		Cor.	fil.	P A S I V A		Cor.	fil.
Cassa	Cor. 241441.46			Capital societar		1200000	—
Bon în Giro-Conto și la alte bănci	„ 39843.—	281284	46	Fondul general de rezervă	Cor. 300000.—		
Cambii	„ 3089325.44			Fond special de rezervă	„ 17881.78		
Cambii cu acoperire hipotecară	„ 2955622.35	6044947	79	Fond de penziune	„ 62572.99	380454	77
Imprumut hipotecar		2576650	45	Depozite spre fructificare		4586022	28
Conturi-curente cu acoperire		372505	40	Reescont		1208737	13
Imprumut pe amanet		3060	—	Imprumut hipotecar cedat		1618441	98
Efecte		615876	—	Cambii cu acoperire hipotecară cedate		487274	35
Casa filialei Hecăș	Cor. 18166.86			Dividende neridicate		570	—
Casa filialei Ciacova	„ 58957.97			Interese transitoare		117898	57
Casa filialei Deta	„ 8299.96			Interese după capitalul de acții din emisiunea III.		8674	62
Realități	„ 200.—	85624	79	Contribuție după interese la depuneri spre fructificare		8437	18
Mobilier	„ 150.052			Diverse conturi creditoare		321623	95
După 10% amortizare	„ 1502.05	13518	47	Profit transpus din 1909	Cor. 4460.94		
Interese de reescont și ipoteci ced. anticipative		12170	36	Profit net	„ 140983.84	145444	78
Interese restante		3651	09				
Acționari		71742	—				
Diverse conturi debitoare		2448	80				
		10083479	61			10083479	61

Contul Profit și Pierdere.

S P E S E		Cor.	fil.	V E N I T E		Cor.	fil.
Interese la depozite spre fructificare	Cor. 180182.83			Profit transpus din 1909		4460	94
Interese la reescont	„ 85607.37			Interese dela cambii	Cor. 223805.06		
Interese la imprumut hipotecar cedat	„ 94352.86			„ „ „ cu acoperire hipotec.	„ 155548.48		
Interese la cambii	„ 7782.96	367926	02	„ „ „ Imprumut hipotecar	„ 154548.07		
Contribuție după inter. la dep. spre fructificare	„ 17984.81			„ „ „ pe amanet	„ 243.17		
Contribuție erarială și comunală	„ 23950.95	41935	76	„ „ „ conturi-curente cu acop.	„ 16362.85	550507	63
Salare		53003	79	Venitul efectelor	Cor. 27264.76		
Chirie și spese de cancelarie		22125	44	„ realităților	„ 4007.74	33224	39
10% amortizare din mobilier		1502	05	„ asigurărilor	„ 1951.89	43744	88
Profit transpus din 1909	Cor. 4460.94			Proviziuni			
Profit net	„ 140983.84	145444	78				
		631937	84			631937	84

Timișoara, la 31 Decembrie 1910.

Cărăbașiu m. p.,
director executiv.

Miculescu m. p.,
șef-contabil.

Direcțiunea:

Theodorovici m. p., Crăciunescu m. p. Dr. Cosma m. p. Ioan Pepa m. p. Gherdan m. p. Ionașiu m. p.,
președinte. vice-președinte.

Subsemnatul comitet am examinat contul prezent al bilanțului și cel al profitului și pierderilor și confruntându-le cu registrele principale și auxiliare purtate în bună regulă, le-am aflat cu acelea în consonanță și exacte.

Comitetul de reviziune:

Dr. Traian Șincay m. p., președinte. D. Buibaș m. p. G. Breban m. p. Vincențiu Petroviciu m. p.